

Kestävää kehitystä luokkahuoneisiin

Kestävän kehityksen peruskirja - opettajan opas

Toimittanut Earth Charter Internationalin sihteeristö

Kiitokset

Tämä on kiitoksena useille ihmisille arvokkaasta työpanoksesta ja palautteesta koskien Opettajan opasta:

Guillem Ramis, Louise Erbacher, Brendan Mackey, Linda Hill, Johanna Thompson, Peter Blaze Corcoran, Rick Clugston, Eliana Carvalho, Calin Rudeanu, Pierre Terver, San Jeronimon ala-asteen opettajat, Clayton White, Michael Slaby, Joan Anderson, Sam Crowell ja Claire Clugston.

Kiitokset myös University for Peacen Peace Education Maisteriohjelmalle ja erityisesti Jamie Raddatzille, Sadaf Cameronille ja Arianne Shafferille heidän panostuksestaan tämän Opettajan oppaan tekoprosessissa.

Elokuussa, 2005.

I.S.B.N.:9977-925-42-9

Kansikuva esittää lapsille ja opetustarkoituksiin suunnattuja versioita Kestävän kehityksen peruskirjasta, jotka on kehitetty seuraavissa maissa: Meksiko(2), Espanja, Brasilia ja Costa Rica.

Esipuhe

Viimeisten viiden vuoden aikana joukko ryhmiä eri puolilta maapalloa on lähestynyt Earth Charter Internationalin sihteeristöä etsien opastusta, esimerkkejä ja aineistoa, jotta he voisivat sisällyttää Kestävän kehityksen peruskirjan opetukseensa. Tämän Opettajan opan tarkoitus on vastata tuohon tarpeeseen. Useat yksilöt auttoivat rikastuttamaan tätä materiaalia tarjoamalla kokemuksiaan ja erityistuntemustaan Opettajan opan kehityksessä.

Alkuperäiset elementit, jotka muodostivat tämän Opettajan opan perustan saivat alkunsa syyskuussa 2001 järjestetyssä online foorumissa, joka artikuloi kasvatustilafilosofian Earth Charterille eli Kestävän kehityksen peruskirjalle. Foorumiin osallistui opettajia ja kouluttajia ympäri maailman. Kattavimmat keskustelut pidettiin marraskuussa 2003. Keskusteluihin osallistui laajempi joukko ihmisiä, jotka ovat tekemisissä sekä virallisen että epävirallisen opetuksen parissa. Keskusteluissa keskityttiin erilaisiin pedagogiikkoihin, rakenteisiin ja niiden sisältöihin. Perustuen näihin näkemyksiin valmisteltiin syyskuussa 2004 Opettajan opan luonnos, joka sai palautetta eri ryhmiltä yli vuoden ajan, ennen kuin se lopulta viimeisteltiin.

Tämän aineiston tarkoituksena on tarjota yleiset suositukset mahdollistaen aineiston muokkaamisen paikalliseen kontekstiin sopivaksi. Aineisto luotiin pohjautuen Kestävän kehityksen peruskirjaan *yhdeksi mahdolliseksi* kasvatukseen, joka voi auttaa ymmärtämään ihmiskuntaa kohtaavat kriittiset valinnat. Tavoitteemme ei ole määrittellä Kestävän kehityksen peruskirjaa ainoaksi mahdolliseksi instrumentiksi, mutta kuitenkin sellaiseksi, joka on hyödyllinen ja hyväksi koettu kestävän kehityksen koulutuksessa.

YK:n Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen vuosikymmen (The United Nations Decade of Education for Sustainable Development) aloitti tämän vuoden tunnustaen, että toteuttaaksemme vuosikymmenen tavoitteet tarvitaan tarkoituksenmukaisia koulutusresursseja. Tämä Opettajan opas pyrkii antamaan Earth Charter-kansalaisliikkeen panoksen YK:n Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen vuosikymmen toteuttamiseksi, jotta globaali yhteisö olisi tasa-arvoisempi, oikeudenmukaisempi ja kestävämpi.

Mirian Vilela
Toiminnanjohtaja
Earth Charter International sihteeristö
Elokuussa 2005

Tekijän esipuhe

Kesällä 1998 päätin jättää yritysurani San Franciscossa ja siirtyä koulutuslalle, alalle jossa olin aina itseni nähnyt. Muutin Ecuadoriin, jossa opetin luonnontieteitä, taloutta ja fysiikkaa 9-12 -luokkalaisille. Hyvin pian uudella urallani huolestuin. Tunsin, etten voinut mennä oppiaineiden sisältöä pidemmälle. Kamppailin kysymyksen kanssa, ”Mitä ovat ne arvot, näkökulmat ja taidot, jotka oppilailaitteni olisi erinomaisen tärkeää omata?” Mietin, kuinka voisin viedä opetustani faktojen tasolta pidemmälle ja tuoda luokkahuoneeseen sosiaaliset ja ympäristölliset huolenaiheet ammatillisesti eettisellä tavalla.

Ymmärtämättömyyttäni en huomannut lainkaan kansainvälisesti sovittuja arvoja. Todellisuudessa, tietämättäni, ympäri maailmaa oli käynnissä tuhansien yksilöiden ja organisaatioiden välinen konsultaatio Earth Charter -nimisen asiakirjan kehittämiseksi. Dokumentti esitti globaalisti jaetut arvot ja periaatteet jotka tähtäävät oikeudenmukaisen, kestävän ja rauhanomaisen nyky-yhteiskunnan rakentamiseen. Tänäpä, lähes vuosikymmenen mittaisen konsultaatioprosessin jälkeen Earth Charter, Kestävän kehityksen peruskirja, on käytettävissämme ja tarjoaa selkärangan tälle Opettajan opaalle.

Opas pyrkii toimimaan opetusvälineenä, joka auttaa oppilaitasi ymmärtämään paremmin ympäröivää maailmaa ja ottamaan vastuun omasta roolistaan maapallon tulevaisuudessa. Earth Charter Internationalin sihteeristö toivoo, että koet Oppaan hyödyllisenä opetustyössäsi.

Mohit Mukherjee
Koulutusohjelman koordinaattori
Earth Charter International sihteeristö

Sisällysluettelo

Johdanto: Opettajan opas	6
OSA 1: VIITEKEHYS	
Opettajan opaan filosofia	7
Kuinka opas kehitettiin ja miksi?	8
Mitä on kestävä kehitys?	9
Mikä tekee kestävä kehityksen opettamisesta niin hankalaa?	10
OSA 2: EARTH CHARTER - KESTÄVÄN KEHITYKSEN PERUSKIRJA	
Mikä on Kestävä kehityksen peruskirja?	11
Kestävä kehityksen peruskirja - pääperiaatteet	12
Kestävä kehityksen peruskirjan koulutuksellinen potentiaali	13
OSA 3: ALOITTAMINEN	
Kestävä kehityksen peruskirjan käyttö opetuksessa	14 - 16
Työskentely Kestävä kehityksen peruskirjan lapsille suunnattujen versioiden parissa	17
Lapsille suunnattu versio Kestävä kehityksen peruskirjasta	18
Sinun luokkahuoneesi	19
OSA 4: KESTÄVÄN KEHITYKSEN OPETUS	
Eläviä esimerkkejä: Kestävä kehityksen peruskirja toiminnassa	20 - 23
Näkökulmien, tiedon ja taitojen kehittäminen	24 - 26
Opetuksen suunnittelu Kestävä kehityksen peruskirjan avulla	27 - 28
Esimerkkejä tuntisuunnitelmista	29 - 38
Kestävä kehityksen peruskirja – opetuksellisia työkaluja kaikille	39
LIITTEET	
Liite A: Kestävä kehityksen peruskirjan teksti	40 - 45
Liite B: Keskeisiä käsitteitä	46
Liite C: Usein kysytyjä kysymyksiä	47 - 48
Viitteet	49

Johdanto: Opettajan opas

Kehityksen suomat edut ovat jakaantuneet eriarvoisesti, kiulu rikkaiden ja köyhien välillä kasvaa. Epäoikeudenmukaisuus, köyhyys, välinpitämättömyys ja väkivaltaisuuudet leviävät ja aiheuttavat suurta kärsimystä.

Ote Kestävän kehityksen peruskirjan esipuheesta

Tämä Opettajan opas on kirjoitettu opettajille, jotka ovat kiinnostuneita käsittelemään luokkahuoneissaan aihealueita tasa-arvoisen ja rauhanomaisen maailman puolesta. Se pyrkii vastaamaan niiden opettajien tarpeisiin, jotka ajattelevat perusteellisten muutosten olevan tärkeitä opetuksessa ja oppimisprosesseissa. Se keskittyy aiheisiin, kuten:

- Mitkä ovat ne arvot, näkökulmat ja taidot, jotka oppilaitteni olisi tärkeä omata?
- Mitkä jaetut arvot ja periaatteet tulisi olla koulutuksen ytimessä?
- Kuinka voin sisällyttää kestävän elämän arvot opetukseeni?

TÄMÄ OPETTAJAN OPAS...

- ... tarjoaa ohjeita koulutukseen, joka tähtää kestäväan kehitykseen perustuvaan elämäntapaan siirtymiseen, hyödyntäen Kestävän kehityksen peruskirjaa ohjaavana runkona.
- ... on kirjoitettu kaikille opettajille, riippumatta kansallisuudesta tai alueesta.
- ... pyrkimyksenä ei ole ollut luoda yleismaailmallista aineistoa, joka pätee kaikkialla, vaan sen sijaan tarjota yleisiä suosituksia ja esimerkkejä oppituntien suunnitteluun.

Kansainvälinen huoli

Yhdistyneet kansakunnat julisti kymmenen vuoden ajanjakson, alkaen vuodesta 2005, *Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen vuosikymmeneksi*. Vuosikymmen edustaa koulutuksen kansainvälistä tunnustamista erottamattomana osana kestävän kehityksen saavuttamisessa. Ilman kunnollista opettajille suunnattua materiaalia tämä poliittinen visio ei kuitenkaan voi toteutua. Tämä Opettajan opas pyrkii osaltaan myötävaikuttamaan vuosikymmenen tavoitteiden toteutumiseen.

"Kansainvälinen yhteisö uskoo nyt vakaasti, että meidän tulee vaalia – koulutuksen avulla – niitä arvoja, käyttäytymismalleja ja elämäntapoja, joita tarvitaan kestäväa tulevaisuutta varten."

UNESCO Draft International Implementation Scheme for the Decade

Opettajan opaan filosofia

Meidän tulee vahvistaa uskoamme kaikkien maailman ihmisten ihmisarvoon ja ihmisten älyllisiin, taiteellisiin, eettisiin ja hengellisiin mahdollisuuksiin.

Kestävän kehityksen peruskirja, periaate 1.b.

Tämä Opettajan opas perustuu Kestävän kehityksen peruskirjaan ja on yksi mahdollinen koulutusväline, joka voi auttaa ymmärtämään kriittisiä valintoja, joita ihmiskunnan on tehtävä.

Kestävän kehityksen peruskirja on yhdistelmä arvoja, periaatteita ja pyrkimyksiä, jotka ovat yhteisiä laajalle ja yhä kasvavalle joukolle miehiä ja naisia kaikkialla maailmassa. Kestävän kehityksen peruskirjan periaatteet ovat laajojen, vuosia kestäneiden kansainvälisten neuvottelujen tulos. Peruskirja perustuu ajattelutapaan, jonka mukaan ympäristönsuojelu, ihmisoikeudet, oikeudenmukainen kehitys sekä rauha ovat erottamattomasti yhteydessä toisiinsa. Teksti kokonaisuudessa on luettavissa liitteenä.

Opettajan opas osoittaa koulutuksen tärkeän roolin arvojen muokkaajana, alleviivaten opettajien avainasemaa kyseisessä prosessissa. Se myös osoittaa uusien koulutuksellisten liikkeiden mahdollisuuden menestyä mikäli opettajat ovat mukana niiden toteuttamisessa.

Suosittelava pedagogia

Opaskirja suosittelee pedagogista menetelmää, joka on lähtökohtaisesti poikkeava niistä perinteisistä opetusmenetelmistä, joihin useimmat meistä ovat kouluvuosinaan tottuneet. Se kannustaa opettajia ohjaamaan oppijat prosessiin, jossa kokemus, pohdinta, kriittinen analyysi, avarakatseisuus, yhteistyö, myötätunto ja kunnioitus kehittyvät.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN PERUSKIRJAN PÄÄOSIOT

I. ELÄMÄN KUNNIOITTAMINEN JA VAALIMINEN

II. EKOLOGINEN KOSKEMATTOMUUS

III. SOSIAALINEN JA TALOUDELLINEN OIKEUDENMUKAISUUS

IV. DEMOKRATIA, VÄKIVALLATTOMUUS JA RAUHA

KESTÄVÄN KEHITYKSEN PERUSKIRJAAN PERUSTUVAN OPETUKSEN TULISI:

- ottaa kaikki osanottajat mukaan prosessiin
- olla monitieteistä
- olla oppilaskeskeistä
- nähdä oppilaat sekä oppijina että opettajina
- toimia joustavasti omassa kontekstissaan
- olla yhteistyökeskeistä
- olla muuntautumiskykyistä

Opas heijastaa tarvetta saavuttaa maailmanlaajuinen rauha ja turvallisuus tulevia sukupolvia varten – toisin sanoen varmistaa, että lapsenlapsenlapsemme ja heidän jälkeläisensä voivat jatkaa eloaan suotuisissa olosuhteissa.

Kuinka opas kehitettiin ja miksi?

Voimavaraistaa jokainen ihminen sellaisella koulutuksella ja sellaisilla resursseilla, joilla voidaan turvata kestävä toimeentulo...

Kestävän kehityksen peruskirja, periaate 9b

Useat opettajat ovat ottaneet kuluneina vuosina yhteyttä Earth Charter International sihteeristöönⁱ ja pyytäneet neuvoja ja tukimateriaaleja, joiden avulla he voisivat sisällyttää Kestävän kehityksen peruskirjan opetukseensa.

Sihteeristö aloitti oppaan kehittämisen perustamalla internet pohjaisen foorumin, jossa pyrittiin määrittelemään Opettajan oppaan sisältöä, rakennetta ja kohdeyleisöäⁱⁱ. Foorumi toi yhteen yli sata opettajaa eri puolilta maailmaa ja tuotti arvokasta tietoa oppaan kehitystyötä varten. Foorumilla myös toteutettiin suunnitelma johtavien opettajien ryhmästä. Sitä kutsuttiin nimellä Earth Charter Education Advisory Committee, ja se auttoi määrittelemään Kestävän kehityksen peruskirjan kasvatustilofilosofiaaⁱⁱⁱ.

Oppaan luonnos valmistui syyskuussa 2004. Siitä kerättiin palautetta eri ryhmiltä yli vuoden ajan ennen lopullisen version tekemistä.

TARVE

- Monet opettajat ovat kysyneet, kuinka he voivat hyödyntää Kestävän kehityksen peruskirjaa.
- Kestävän kehityksen taustalla piilevien arvojen opettaminen on haastavaa.
- On YK:n Kestävää kehitystä edistävä kasvatuksen vuosikymmen (DESD), ja sen toteuttamiseksi tarvitaan resursseja.

"Meidän tulee ymmärtää, että sen jälkeen kun perustarpeemme on tyydytetty, kehitys on sitä, että on tärkeämpää olla enemmän kuin omistaa enemmän"

Kestävän kehityksen peruskirja, esipuhe

Kuinka yllä oleva viesti saadaan välitettyä oppilaille, jotka kasvavat kulutuskeskeisessä, materialistisessa maailmassa, jossa ihmisen identiteetti ei perustu sille, kuka on, vaan sille, millaisia vaatteita pitää, millaisessa talossa asuu, millaisella autolla ajaa, missä käy lomamatkoilla?

Opettajat ovat ehkä yrittäneet liikaa olla neutraaleja ja puolueettomia, koska meille on opetettu, että se on ammattimaisin ja eettisin tapa lähestyä asioita.

Teoksesta John Fien: "Leadership and Management in Education"

Mitä on kestävä kehitys?

Olemme yhtäläillä osa maailmanlaajuista kuin paikallista yhteisöäkin.

Ote Kestävän kehityksen peruskirjan esipuheesta

Käsitteen perusajatus voidaan kiteyttää kolmeen sanaan: ”tarpeeksi jokaiselle, aina.”^{iv} Näihin sanoihin sisältyy ajatus resurssien rajallisuudesta, vastuullisesta kuluttamisesta, tasa-arvosta, oikeudenmukaisuudesta ja kaukonäköisyydestä, jotka ovat kaikki tärkeitä aiheita kestävästä kehityksestä puhuttaessa.

Kestävän kehityksen peruskirjan neljä peruspilaria sisältävät syvällisempää tietoa kestävästä kehityksestä:

- Elämän kunnioittaminen ja vaaliminen
- Ekologinen koskemattomuus
- Sosiaalinen ja taloudellinen oikeudenmukaisuus
- Demokratia, väkivallattomuus ja rauha

MÄÄRITELMÄ

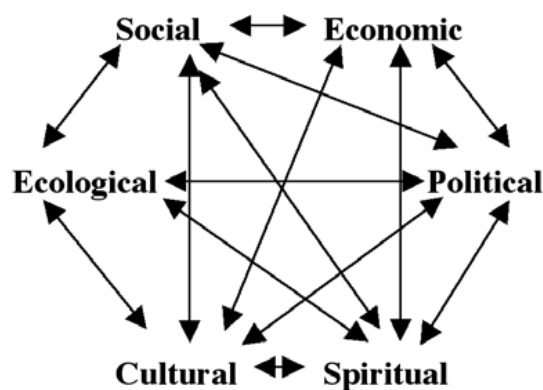
Kestävän kehityksen kansainvälisesti hyväksytty määritelmä on:

”Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa.”

Brundtlandin komissio

Yksi kestävä kehityksen keskeisistä avainarvoista on *globaali vastuu*, eli ajatus jokaisen roolista vastuunkantajana paitsi paikallisella, myös maailmanlaajuisella tasolla. Tämä liittyy läheisesti toiseen kestävä kehityksen avaintemaan, *yhteenliittävyyteen*, asioiden kytkeytymiseen toisiinsa. Tällä tarkoitetaan ymmärrystä siitä, että jokaisella teolla on useita vaikutuksia useilla eri alueilla. Tällöin kehityksestä puhuttaessa ei voida ajatella sosiaalisia, taloudellisia, ekologisia, kulttuurisia, poliittisia ja henkisiä tekijöitä erillään toisistaan.

The Dimensions and Interactions of Sustainable Development

Mikä tekee kestävän kehityksen opettamisesta niin hankalaa?

Suurin haasteemme tällä vuosisadalla on muuttaa abstraktilta kuulostava idea - kestävä kehitys - todelliseksi kaikille maailman ihmisille.

Kofi Annan, Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri vuosina 1997- 2006

Jotta saat välitettyä oppilaille kestävän kehityksen taustalla olevat arvot ja peruseriaatteet, voit joutua soveltamaan sellaisia pedagogisia lähestymistapoja, joihin et ole törmännyt omien kouluvuosiessasi aikana.

Koulujärjestelmän rakenne ei helpota kestävän kehityksen opettamista. Esimerkiksi kokemukseen perustuvat aktiviteetit voivat osoittautua haasteellisiksi luokkahuoneen rajatuissa tiloissa, ja käytännöksi voi muodostua passiivinen oppiminen. Useimpien maiden koulutusjärjestelmissä eri aineryhmät jaotellaan omiksi osa-alueikseen, jolloin ”poikkitieteellistä” opiskelua on hankala toteuttaa. Lisäksi arviointijärjestelmät perustuvat usein kilpailuun, jolloin oppilaiden ensisijaisena motivaation lähteenä ovat yksilöiden saamat arvot.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN OPETTAMINEN HERÄTTÄÄ ESIMERKIKSI SEURAAVANLAISIA KYSYMYKSIÄ:

- Kuinka voimme opettaa oppilaille yhteistyön arvon, jos heidän ensisijainen motivaationsa lähde on yksilöllinen menestyminen?
- Kuinka pystymme selittämään asioiden kytkeytymisen toisiinsa, *yhteenliittyvyyden*, kun oppiaineet on täysin eroteltu toisistaan?
- Kuinka kokeellisia opetusmenetelmiä voidaan soveltaa luokkahuoneen seinien sisäpuolella?

Tällaisessa ympäristössä on vaikeaa edistää sellaisia arvoja kuin *osallistuminen* tai *yhteistyö*, jotka ovat olennaisen tärkeitä kestävän kehityksen käsitteelle.

Mistä kannattaa aloittaa?

Kestävän kehityksen tuominen luokkahuoneeseen vaatii sinulta kolmen ajatusprosessin läpikäymistä:

- Mieti ensin, kuinka ihmisen nykyiset käyttäytymismallit uhkaavat planeettamme turvallisuutta.
- Pohdi, kuinka nykyisessä talouskehityksessä jätetään useimmiten huomioimatta sen vaikutukset planeetan ekologiaan, sosiaalisiin suhteisiin, taloudelliseen oikeudenmukaisuuteen ja demokratian edistämiseen.
- Kolmas vaihe on hankalin. Kysy itseltäsi: *”Mitkä tiedot ja taidot auttavat oppilaitamme tekemään eettisiä päätöksiä, jotka edesauttavat sosiaalista oikeudenmukaisuutta, luonnonsuojelua ja rauhaa?”*

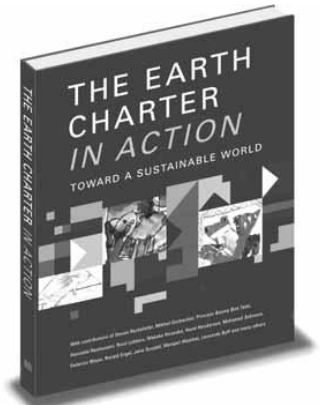
Mikä on Earth Charter - Kestävän kehityksen peruskirja?

Kestävän kehityksen peruskirja on julistus, johon on koottu oikeudenmukaisen, kestävän ja rauhanomaisen nyky-yhteiskunnan rakentamiseen tähtäävät eettiset perusperiaatteet.

Kestävän kehityksen peruskirja on syntynyt vuosikymmenen kestäneen maailmanlaajuisen ja kulttuurienvälisen, yhteisiä päämääriä ja jaettuja arvoja koskevan vuoropuhelun tuloksena.

Projekti alkoi Yhdistyneiden Kansakuntien aloitteena, mutta sen kehittämistä jatkettiin ja se saatettiin lopulliseen muotoonsa maailmanlaajuisen kansalaisliikkeen voimin. Earth Charter -komissio, riippumaton kansainvälinen toimija, viimeisteli ja lanseerasi peruskirjan osana kansalaisliikettä vuonna 2000.

Kestävän kehityksen peruskirja haastaa meitä pohtimaan arvojamme ja tekemään parempia valintoja, sillä juuri nyt ajattelutavoissamme ja elämäntyylyssämme on pikaisesti tapahduttava suuria muutoksia. ^v

The Earth Charter in Action on kokoelma temaattisia ja kuvaavia esseitä, joiden inspiraation lähteenä Kestävän kehityksen peruskirja on toiminut. Teos sisältää esimerkkejä siitä, kuinka Kestävän kehityksen peruskirja toimii käytännössä.

Earth Charterin pääteemat

- Kriittisten haasteiden ja valintojen näkeminen
- Koko elävän yhteisön arvostaminen
- Globaalin vastuun sisäistäminen
- Väkivallattomuus polkuna kohti rauhaa
- Sosiaalisten, taloudellisten ja ympäristöllisten kenttien yhteenliittyvyyden tunnistaminen
- Ekologinen toiminta ja luonnon suojelu

"On tullut aika hyväksyä ajatus kestävän kehityksen, demokratian ja rauhan yhteenliittyvyydestä"

Wangari Maathai, Earth Charter komissaari ja Nobelin Rauhanpalkinnon saaja

Kestävän kehityksen peruskirja – pääperiaatteet

I. ELÄMÄN KUNNIOITTAMINEN JA VAALIMINEN

1. Kunnioita maapalloa ja elämää kaikessa sen monimuotoisuudessaan.
2. Huolehdi kaikesta elävästä ymmärryksellä, myötätunnolla ja rakkaudella.
3. Kohti demokraattisia ja kestävän kehityksen yhteiskuntia, joissa vallitsee oikeudenmukaisuus, yhteisöllisyys ja rauha.
4. Meidän pitää säilyttää maapallon monimuotoisuus ja kauneus nykyisille ja tuleville sukupolville.

II. EKOLOGINEN KOSKEMATTOMUUS

5. Ekosysteemien koskemattomuutta, erityisesti luonnon monimuotoisuutta ja elämää ylläpitäviä ympäristötekijöitä tulee suojella, ja jo aiheutettuja vaurioita tulee korjata.
6. Tärkein keino suojella luontoa on ympäristötuhojen estäminen. Tarpeellisen tiedon puuttuessa on edettävä hyvin varoen.
7. Meidän on omaksuttava sellaiset tuotanto-, kulutus- ja lisääntymismallit, joilla turvataan maapallon uusiutumiskyky, ihmisoikeudet ja yhteisöjen hyvinvointi.
8. Ekologiseen kestävyteen liittyvää tutkimusta, avointa tiedonkulkua ja tutkimustulosten laajamittaista soveltamista on edistettävä.

III. SOSIAALINEN JA TALOUDELLINEN OIKEUDENMUKAISUUS

9. Poistaa köyhyys eettisenä, sosiaalisena ja ekologisena välttämättömyytenä.
10. Varmistaa, että talouspolitiikka ja taloudelliset instituutiot edistävät inhimillistä kehitystä tasa-arvoisesti ja kestävästi joka tasolla.
11. Sukupuolinen tasa-arvo on välttämätöntä kestäväälle kehitykselle. Kaikille maailmassa on taattava mahdollisuus koulutukseen, terveydenhuoltoon ja taloudellisten mahdollisuuksien toteuttamiseen.
12. Jokaisen oikeutta luonnolliseen ja sosiaaliseen, ihmisarvoa, fyysistä ja henkistä hyvinvointia tukevaan elinympäristöön on ylläpidettävä muita osapuolia syrjimättä. Alkuperäiskansojen ja vähemmistöjen oikeuksiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

IV. DEMOKRATIA, VÄKIVALLATTOMUUS JA RAUHA

13. Demokraattisten instituutioiden kaikkia tasoja tulee vahvistaa, samoin hallinnon läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta, kansalaisten osallistumista päätöksentekoon sekä oikeuksien toteutumista.
14. Kaikkeen opetukseen on sisällytettävä kestävän elämäntavan tiedot, arvot ja taidot.
15. Kaikkia eläviä olentoja tulee kohdella kunnioituksella ja hienovaraisesti.
16. Meidän on edistettävä kulttuurienvälistä ymmärrystä, väkivallattomuutta ja rauhaa.

Kestävän kehityksen peruskirjan koulutuksellinen potentiaali

Kestävän kehityksen peruskirjan koulutuksellinen potentiaali oli selvää aivan sen alkuaajoista asti. Se tuo julki maapallon ongelmien vakavuuden ja kiireellisyyden, määrittää periaatteet, jotka osoittavat kestävän kehityksen ulottuvuudet sekä motivoi ja inspiroi kohti toimintaa.

Asiakirjan osallistava luonnosteluprosessi varmisti sen olevan kattava ja monimuotoisuutta kunnioittava sekä edistävän laajasti globaalisti jaettuina, yhteisiä arvoja, jotka ovat sekä elämää vaalivia että yhteensopivia maailman eri kulttuurien kanssa.

Kestävän kehityksen peruskirja tarjoaa ainutlaatuisen ja tarpeellisen koulutuksellisen kehityksen, joka toimii erinomaisena selkärankana kehitettäessä uudenlaisia koulutusohjelmia, joiden tarkoituksena on saavuttaa oikeudenmukainen, kestävä ja rauhanomainen maailma.^{vi}

Vuonna 2003 UNESCO otti käyttöön lupauksen "Tunnistaa Kestävän kehityksen peruskirja tärkeänä kestävän kehityksen viitekehityksenä." Lupaus takaa jäsenmaiden aikomuksen "käyttää Kestävän kehityksen peruskirjaa koulutuksellisenä välineenä, etenkin YK:n Kestävää kehitystä edistävän vuosikymmenen puitteissa".

KESTÄVÄN KEHITYKSEN PERUSKIRJA TARJOAA AINUTLAATUISEN KOULUTUKSELLISEN KEHYKSEN

1. Se on vuosikymmenen kestäneen, monikulttuurisen ja maailmanlaajuisen vuoropuhelun tulos.
2. Se auttaa selittämään taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöllisten sfäärien yhteenliittävyyden.
3. Se ilmaisee globaalin vastuun tärkeyden.
4. Se artikuloi kestävän kehityksen edistämisen periaatteet.

VIRTUAALIKIRJASTO

Opettajat ja kouluttajat ympäri maailman käyttävät Kestävän kehityksen peruskirjaa opetus- ja oppimismateriaalina.

Useat opetusmateriaalit on kehitetty Earth Charter-verkostossa toimivien opettajien toimesta ja ovat saatavilla virtuaalikirjastossa osoitteessa <http://www.earthcharterinaction.org/invent/>.

Virtuaalikirjaston opetusmateriaali sisältää tuntisuunnitelmia, aktiviteetteja ja esimerkkejä, jotka on kehitetty eri puolilla maailmaa käyttäen Kestävän kehityksen peruskirjaa suuntaa antavana kehityksenä.

Kestävän kehityksen peruskirjan käyttö opetuksessa

Alkuun pientä itsetutkiskelua:

- Mikä on ollut tyydyttävien opetuskokemuksesi? Mikä teki siitä ikimuistoisen?
- Ketä henkilöä erityisesti ihaillet? Mitkä ominaisuudet tekevät hänestä ihailtavan?
- Mitä eväitä haluaisit erityisesti antaa oppilaillesi heidän elämänpolulleen?

Tämän osion tarkoituksena on auttaa sinua suunnittelemaan ja toteuttamaan oppimisaktiviteetteja perustuen Kestävän kehityksen peruskirjan arvoihin ja periaatteisiin.

Alkuun pääsemiseksi:

Jokainen Kestävän kehityksen peruskirjan periaate voidaan sisällyttää opettamaasi oppiaineeseen. Esimerkkinä periaate numero 7., jossa sanotaan:

“Meidän on omaksuttava sellaiset tuotanto-, kulutus- ja lisääntymismallit, joilla turvataan maapallon uusiutumiskyky, ihmisoikeudet ja yhteisöjen hyvinvointi.”

Ylläoleva periaate voi toimia viitekehystenä missä tahansa oppiaineessa (sama pätee myös kaikkiin muihin periaatteisiin). Kuinka?

- **Luonnontieteiden opettaja** voi analysoida paikallista vesikapasiteettia.
- **Kolmannen luokan opettaja** voi käyttää periaatetta inspiraation lähteenä vuoden kestävässä *Globaali Kansalaisuus* teemassa.
- **Historian opettaja** voi vertailla teollisen tuotannon ja kulutuksen muuttumista kahden viime vuosisadan aikana.
- **Kielten opettaja** voi perehdyttää periaatteen pääsanojen tarkoitukseen tai pyytää oppilaita kirjoittamaan esseen aiheesta.
- **Liikunnan opettaja** voi käyttää oppitunneillaan kierrätettyjä liikuntavälineitä ja materiaaleja.
- **Matematiikan opettaja** voi suunnitella tehtäviä, jotka perustuvat konseptiin regeneratiivisista kapasiteeteista.
- **Taideaineiden opettaja** voi käyttää periaatetta inspiroimaan taiteellista kuvaamista.

Mallorcaisten oppilaiden valmistama Tree of Life kollaasi

Kuinka sinä käyttäisit tätä periaatetta tuntisuunnittelun pohjana?

Kestävän kehityksen peruskirjan käyttö opetuksessa – jatkoa

5- portainen lähestymistapa:

1. Tässä vaiheessa on aiheellista lukea huolella Kestävän kehityksen peruskirja (katso liite A). Varaa tarpeeksi aikaa tutustuaksesi jokaiseen periaatteeseen huolellisesti.
2. Kestävän kehityksen peruskirjan kieli ei ole suunnattu lapsille, mikä tekee siitä vaikeasti ymmärrettävän. Voit uudelleen kirjoittaa 16 Kestävän kehityksen peruskirjan pääperiaatetta siten, että oppilaasi ymmärtävät ne paremmin. Toinen vaihtoehto on pyytää oppilaitasi uudelleen kirjoittamaan ne, sinun avullasi. Seuraavalla sivulla on keinoja, jotka auttavat tässä tehtävässä.
3. Seuraavaksi valitse **yksi** pääperiaate jokaisesta neljästä Kestävän kehityksen peruskirjan osa-alueesta. Valitse periaatteita, jotka parhaiten sopivat oppiaineeseesi, oppilaillesi ja yhteiskuntaasi. Anna itsellesi kuukausi aikaa jokaista periaatetta kohden, muokataksesi ne luokkahuoneeseen sopiviksi; projekteiksi, kotitehtäviksi ja käyttäytymismalleiksi.
4. Neljän kuukauden kuluttua valitse kaksi uutta periaatetta joka kuukausi seuraavien 6 kuukauden ajan. Kymmenen kuukauden kuluttua olet käynyt läpi kaikki 16 pääperiaatetta. (Katso taulukko1.)
5. Mikäli mahdollista, jaa palautteesi koskien tätä Opettajan opasta ja prosessia Earth Charter Internationalin sihteeristön kanssa info@earthcharter.org.

”Pätevän opettajan käsissä Kestävän kehityksen peruskirja itsessään on paras koulutusmateriaali”

Ensimmäinen koulutusta käsittelevä online foorumi

Taulukko 1.

Kestävän kehityksen peruskirjan periaatteiden sovittaminen opetukseesi

Kuukausi

Kestävän kehityksen peruskirja	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Yhteensä
Alue 1: Elämän kunnioittaminen...	X				XX				X		4
Alue 2: Ekologinen koskemattomuus...		X				XX			X		4
Alue 3: Sosiaalinen ja taloudellinen...			X				XX			X	4
Alue 4: Demokratia, väkivallattomuus...				X				XX		X	4
Periaatteiden määrä	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	16

Taulukko 2. Kestävän kehityksen peruskirja omin sanoin

KESTÄVÄN KEHITYKSEN PERUSKIRJAN PÄÄPERIAATTEET	KUVAUS OMIN SANOIN
I ELÄMÄN KUNNIOITTAMINEN JA VAALIMINEN	
1. Kunnioita maapalloa ja elämää kaikessa sen monimuotoisuudessaan.	
2. Huolehdi kaikesta elävästä ymmärryksellä, myötätunnolla ja rakkaudella.	
3. Kohti demokraattisia ja kestävän kehityksen yhteiskuntia, joissa vallitsee oikeudenmukaisuus, yhteisöllisyys ja rauha.	
4. Meidän pitää säilyttää maapallon monimuotoisuus ja kauneus nykyisille ja tuleville sukupolville.	
II EKOLOGINEN KOSKEMATTOMUUS	
5. Ekosysteemien koskemattomuutta, erityisesti luonnon monimuotoisuutta ja elämää ylläpitäviä ympäristötekijöitä tulee suojella, ja jo aiheutettuja vaurioita tulee korjata.	
6. Tärkein keino suojella luontoa on ympäristötuhojen estäminen. Tarpeellisen tiedon puuttuessa on edettävä hyvin varoen.	
7. Meidän on omaksuttava sellaiset tuotanto-, kulutus- ja lisääntymismallit, joilla turvataan maapallon uusiutumiskyky, ihmisoikeudet ja yhteisöjen hyvinvointi.	
8. Ekologiseen kestävyysliikkeen liittyvää tutkimusta, avointa tiedonkulkua ja tutkimustulosten laajamittaista soveltamista on edistettävä.	
III. SOSIAALINEN JA TALOUDELLINEN OIKEUDENMUKAISUUS	
9. Poistaa köyhyys eettisenä, sosiaalisena ja ekologisena välttämättömyytenä.	
10. Varmistaa, että talouspolitiikka ja taloudelliset instituutiot edistävät inhimillistä kehitystä tasa-arvoisesti ja kestävästi joka tasolla.	
11. Sukupuolinen tasa-arvo on välttämätöntä kestäväälle kehitykselle. Kaikille maailmassa on taattava mahdollisuus koulutukseen, terveydenhuoltoon ja taloudellisten mahdollisuuksien toteuttamiseen.	
12. Jokaisen oikeutta luonnolliseen ja sosiaaliseen, ihmisarvoa, fyysistä ja henkistä hyvinvointia tukevaan elinympäristöön on ylläpidettävä muita osapuolia syrjimättä. Alkuperäiskansojen ja vähemmistöjen oikeuksiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.	
IV. DEMOKRATIA, VÄKIVALLATTOMUUS JA RAUHA	
13. Demokraattisten instituutioiden kaikkia tasoja tulee vahvistaa, samoin hallinnon läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta, kansalaisten osallistumista päätöksentekoon sekä oikeuksien toteutumista.	
14. Kaikkeen opetukseen on sisällytettävä kestävän elämäntavan tiedot, arvot ja taidot.	
15. Kaikkia eläviä olentoja tulee kohdella kunnioituksella ja hienovaraisesti.	
16. Meidän on edistettävä kulttuurienvälistä ymmärrystä, väkivallattomuutta ja rauhaa.	

Työskentely Kestävän kehityksen peruskirjan lapsille suunnattujen versioiden parissa

Olet nyt liittynyt Kestävän kehityksen peruskirjaa tulkitsevien opettajien joukkoon, jotka haluavat tuoda peruskirjan lähemmäksi oppilaita. Monet opettajat ovat lähettäneet oman lapsille suunnatun versionsa Kestävän kehityksen peruskirjasta ja ne ovat nähtävissä Earth Charterin verkkosivuilla. Sihteeristö kannustaa sinua tekemään samoin. Seuraavalla sivulla on esimerkki, joka on kehitetty Australiassa. On syytä pohtia seuraavia asioita sitä lukiessa:

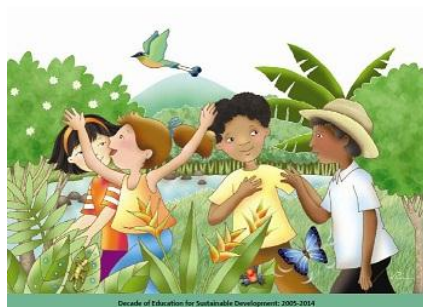
- Mille ikäryhmälle tämä versio on suunnattu?
- Onnistuuko se saavuttamaan Kestävän kehityksen peruskirjan sanoman?
- Mitä mahdollisia ongelmia liittyy Kestävän kehityksen peruskirjan eri versioiden käyttöön?
- Mitkä ovat hyödyt käyttäessäsi omaa versiotasi?
- Olisiko oppilaittesi mahdollista kehittää oma versio?

Kestävän kehityksen peruskirjan versioita on saatavilla seuraaville ikäryhmille, useilla eri kielillä, Earth Charter verkkosivujen kautta

- 3-5 vuotiaalle
- peruskouluikäisille
- lukiolaisille

Kestävän kehityksen peruskirjaan perustuvat opetukselliset lähteet

Teaching a Sustainable Lifestyle with the Earth Charter
Guideline for Second Cycle Teachers of Basic General Education

Costa Ricassa kehitetyn Opettajan oppaan kansi

Brasiliassa kehitetyn lasten version piirretty kansi

"Työskennellessäni opetuksen saralla, etsin jatkuvasti keinoja, joilla rohkaista oppilaitani tulemaan tietoisemmiksi heitä ympäröivästä maailmasta ja saada heidät ymmärtämään oman roolinsa tulevaisuuden kannalta. Kestävän kehityksen peruskirja on hyvin arvokas työväline, joka auttaa ihmisiä näkemään, että olemme osa suurempaa kokonaisuutta ja että meidän on työskenneltävä yhdessä."

Louise Erbacher, australialainen opettaja, joka työskentelee seuraavan sivun version parissa.

Lapsille suunnattu versio Kestävän kehityksen peruskirjasta

Elämme hyvin tärkeää aikaa maapallon historiassa. Joka päivä maailman ihmiset liikkuvat lähemmäksi toisiaan. Meidän täytyy yhdistyä kautta kulttuurien valitaksemme tulevaisuutemme: suojellaksemme luontoa, kunnioittaaksemme ihmisoikeuksia ja luodaksemme rauhaisa ja oikeudenmukainen maailma. Meillä on vastuu huolehtia elämästä – sekä nyt, että tulevaisuudessa.

Maapallo on kotimme: Maapallo on vain pieni osa valtavaa maailmankaikkeutta, jossa elämme. Maapallo on täynnä elämää monine erilaisine kasveineen, eläimineen ja ihmisineen. Selvitäksemme tarvitsemme maata, vettä, ilmaa, kasveja ja eläimiä. Tehtävämme on huolehtia elämästä maapallolla.

Maailmanlaajuinen tilanne: Elämäntapamme vahingoittaa ympäristöä. Tapa, jolla tuotamme ja kulutamme köyhdyttää maapallon vesi- ilma- ja maavaroja, vaarantaen monen kasvin ja eläinlajin elämän. Alati kasvava väestö kuluttaa loppuun luonnonvaroja. Samaan aikaan kohtaamme sotia, nälänhätää, kurjuutta, välinpitämättömyyttä, sairauksia ja epäoikeudenmukaisuutta.

Mitä voimme tehdä? Valinta on meidän, voimme alkaa tehdä muutoksia rakentaaksemme paremman tulevaisuuden kaikille. **Kestävän kehityksen peruskirja** antaa meille polun, jota seurata.

Jokaisella on vastuu. Muuttaaksemme maailmaa meidän on kannettava vastuu teoistamme, sillä kaikki tekomme liittyvät toinen toisiinsa ja niiden vaikutukset näkyvät useilla eri saroilla. Meidän on mietittävä tapaa, jolla kulutamme luonnonvaroja ja huolehdimme kasveista ja eläimistä. Meidän on mietittävä, kuinka kohtelemme toisia ihmisiä. Jos otamme vastuun teoistamme, voimme alkaa työskentelemään yhdessä huolehtiaksemme tämänhetkisestä ja tulevasta ihmiskunnan hyvinvoinnista, samoin kuten kaikkien elävien olentojen hyvinvoinnista. Voimme toimia yhdessä toiveikkaan tulevaisuuden puolesta.

ELÄMÄN KUNNIOITTAMINEN JA VAALIMINEN^{vii}

1. Kunnioita luontoa ja kaikkia elollisia olentoja: ihmisiä, eläimiä ja kasveja.

- Ymmärrä kaiken elollisen yhteenliittyvyys ja tärkeys.
- Hyväksy ja arvosta kaikkia ihmisiä sellaisina kuin he ovat, uskomuksineen ja mielipiteineen.

2. Pidä huolta kaikesta elollisesta, ymmärtäen, välittäen ja rakastaen

- Hyödynnä luonnonvaroja järkevästi, aiheuttamatta harmia luonnolle.
- Suojele ihmisten oikeuksia ja hyväksy heidän eroavaisuutensa.

3. Muodosta ryhmiä, joiden jäsenet käyttäytyvät oikeudenmukaisesti, ottavat toiset huomioon ja tekevät yhdessä toita rauhanomaisesti

- Tunnista jokaisen oikeus vapauteen sekä oikeus valita, kuinka kehittyä ja kasvaa.
- Osallista kaikki ihmiset työskentelemään turvallisten, rauhanomaisten ja reilujen yhteisöjen eteen.

4. Tee yhteistyötä, jotta kaikki ihmiset voivat nauttia maailman kauneudesta ja sen hedelmistä

- Toimi kunnioittavasti tänään, ottaen huomioon tulevien sukupolvien tarpeet.
- Jaa tietoa eteenpäin ja kannusta tulevia sukupolvia huolehtimaan maapallon tilasta.

Sinun luokkahuoneesi

Miten opetustyyllisi kohtaa Kestävän kehityksen peruskirjan arvot?

Tapa, jolla pidät järjestystä yllä luokkahuoneessasi, voi antaa erinomaisen mahdollisuuden tuoda Kestävän kehityksen peruskirjan arvot jokapäiväiseen elämään.

Luokkahuoneen koristeleminen

Millaisia julisteita, kuvia yms. luokkahuoneesi seiniltä löytyy? Millaista sanomaa ne edustavat?

Esimerkiksi jos olet luonnontieteiden opettaja, voisit harkita naistiedemiehen kuvaa luokkahuoneesi seinälle vahvistaen Kestävän kehityksen peruskirjan 11. periaatteen *Sukupuolinen tasa-arvo on välttämätöntä kestäväälle kehitykselle. Kaikille maailmassa on taattava mahdollisuus koulutukseen, terveydenhuoltoon ja taloudellisten mahdollisuuksien toteuttamiseen.*

Valitettavasti yhä on vallalla ennakoasenne, joka kannustaa enemmän miehiä kuin naisia luonnontieteiden pariin. Se, kuinka koristelet luokkahuoneesi, voi todellakin tarjota mahdollisuuden visualisoida Kestävän kehityksen peruskirjan arvoja.

Yhdysvaltalaisen University of Vermontin opiskelijan piirustus kun tehtävänantona oli toteuttaa kuva, joka esittää Kestävän kehityksen peruskirjan tavoitetta.

Luokkahuoneen säännöt

Puhukaamme luokkahuoneen säännöistä. Mikäli sääntöjä ei ole laadittu, tässä voi olla hyvä tilaisuus niiden laatimiseen, käyttäen Kestävän kehityksen peruskirjaa apuna. Jotkut opettajat ovat päätyneet käyttämään periaatteita 15. ja 16. luokan sääntöjen luomiseen.

Kuinka 'demokratia', yksi Kestävän kehityksen peruskirjan tärkeistä arvoista, voidaan saavuttaa luokkahuoneen sääntöjen laatimisprosessissa?

Yksi vaihtoehto on antaa oppilaittesi luoda luokkahuoneen säännöt sinun johdollasi, käyttäen apuna Kestävän kehityksen peruskirjan tärkeimpiä asioita.

Kansainvälinen yhteisö uskoo nyt vahvasti, että meidän tulee koulutuksen avulla tukea kestävää tulevaisuutta vahvistavilla arvoilla, käyttäytymismalleilla ja elämäntyylyillä.

UNESCO Draft International Implementation Scheme for the Decade

Eläviä esimerkkejä: Kestävän kehityksen peruskirja toiminnassa

Tutustu kolmeen esimerkkiin siitä, kuinka opettajat eri puolilla maailmaa käyttävät Kestävän kehityksen peruskirjaa työssään.

1. Espanja	2. Meksiko	3. Australia
Mallorcalainen kolmannen luokan opettaja kiinnitti opetusministeriön huomion hyödyntämällä Kestävän kehityksen peruskirjaa opetuksessaan.	Kaksi opettajaa kehittivät Kestävän kehityksen peruskirjaan perustuvan opetusmenetelmän, jota he levittävät lähialueensa kouluihin.	Australialaisten pyöräilijöiden retkikunta tekee Kestävän kehityksen peruskirjaa tunnetuksi kouluissa kautta maailman.

Esimerkki 1: Rauhan ja yhteistyön opetus – ESPANJA

Guillem Ramis toimi suurimman osan elämästään alakoulun opettajana Espanjaan kuuluvalla Mallorcan saarella, joka sijaitsee Välimerellä. Vuosien varrella hän näki saaren etnisen rakenteen muuttuvan lisääntyneen maahanmuuton seurauksena. Hän huomasi myös rasismia ja lisääntyvää muukalaisvihaa ja ymmärsi, että tarve ”monikulttuurikasvatukselle” oli syntynyt. Löydettyään Kestävän kehityksen peruskirjan hän tunsu saaneensa käsiinsä suunnitelman, jonka avulla tarttua näihin – ja moniin muihin – aiheisiin.

Aluksi Ramis muokkasi Kestävän kehityksen peruskirjasta lasten version, jotta kieli olisi nuorille oppijoille ymmärrettävämpää. Hän koordinoi useita käännöksiä Kestävän kehityksen peruskirjan lasten versiosta apunaan Mallorcalle muuttaneita ulkomaalaisia.

Kestävän kehityksen peruskirjan lasten versiot olivat Ramisin luokalle toiminnan ensimmäinen askel, jota seurasivat useat projektit. Hänen saavutuksensa luokahuoneessa ja koulussa kiinnittivät Baleaarien saarten opetusministeriön huomion, ja ministeriö pyysi häntä perustamaan ”Vivim Plegats” (*Eletään yhdessä*) -ohjelman vuonna 2000. Ramisin johdolla noin 70 koulua Baleaareilla ovat ottaneet käyttöön tämän Kestävän kehityksen peruskirjaan perustuvan monikulttuurisen kasvatuksen periaatteen. Vaikka ohjelma ei

”Kestävän kehityksen peruskirja ja sen kaunis kuva sopusointuisesta maailmasta tukevat koko lähestymistapaamme. Lapset todella käsittävät Kestävän kehityksen peruskirjan sanoman.”
Guillem Ramis

Vivim Plegats -työryhmä

hallitusmuutoksen takia ole enää hallituksen tukema, mukana olevat koulut ovat edelleen sitoutuneita ohjelman visioon.

Kukin koulu suunnittelee oman toimintansa lasten oikeuksien työkirjan sekä Kestävän kehityksen peruskirjan pohjalta. Sen jälkeen opettajia kannustetaan työstämään omia visioitaan aiheesta. Jo kolmevuotiaat lapset tutustuvat peruskirjaan. Yksinkertaistetut kuvat kertovat maapallon olevan kaikkien yhteinen koti. Vanhemmille lapsille sopiva toiminta ulottuu kulttuurivaihtotyöpajoista Kestävän kehityksen peruskirjaan perustuvaan valokuvausprojektiin.

Kulttuurienvälinen kohtaaminen

Vivim Plegats -ohjelmaan kuuluva monikulttuurinen työryhmä vierailee säännöllisesti kouluissa ja järjestää esityksiä eri kulttuureista, jolloin lapset oppivat elämästä maahanmuuttajayhteisöissä ja muissa maissa. Lapset pohtivat yhteiskunnan monikulttuurisuutta, erilaisten ihmisryhmien kokemia haasteita saarilla sekä maailman poliittista ja kulttuurista tilannetta. Ohjelma edistää koulujenvälistä yhteistyötä saarella ja vaihtoa muiden maiden koulujen kanssa. Koulut ottavat koko yhteisön mukaan projektiin esimerkiksi ottamalla vanhemmat mukaan toimintaan sekä järjestämällä kulttuuriesityksiä, näyttelyitä ja kirjoituskilpailuja. Ramisin sanoin: ”Lapset oppivat, että toisenlainen maailma on mahdollinen, kuten toisenlainen Mallorcakin!”

LASTEN AJATUKSIA OHJELMASTA

”Kestävän kehityksen peruskirja auttaa meitä saamaan yhteyden koko maailmaan.”
José Manuel, 11 vuotta

”Kestävän kehityksen peruskirja opettaa, että kaikki ovat tasa-arvoisia. On erittäin tärkeää sanoa sodalle ei.”
Javi, 9 vuotta

”Kestävän kehityksen peruskirja opettaa meitä hoitamaan ja rakastamaan planeettaamme. Meidän täytyy rakastaa ihmisiä ja tuottaa heille iloa ja onnea. Olemme kaikki ihmisiä ja meidän pitäisi saada se mitä tarvitsemme.”
Teresa, ikä tuntematon

”Opimme Kestävän kehityksen peruskirjasta puuhaamalla kaikenlaista; kirjoitamme kirjeitä ihmisille ympäri maailmaa, tapaamme ihmisiä muista maista ja kehitämme valokuvia, joita olemme ottaneet asioista, jotka selittävät Kestävän kehityksen peruskirjan sisältöä.”
David Alvarez, 11 vuotta

Esimerkki 2: Aguascalientesilaisen lukion kokemuksia – MEKSIKO

”Earth Charter ja kestävän kehityksen koulutus” -ohjelma aloitettiin Aguascalientesin lukiossa nro 15. Ohjelman takana on kaksi opettajaa, Gina Ramírez ja Ana Lilia Martínez, jotka toteuttavat ohjelmaa edelleen.

Alkuun he kokosivat ehdotuksen opetussuunnitelmasta, jonka selkärankana Kestävän kehityksen peruskirja toimi. Opetussuunnitelman tarkoituksena oli saada aikaan asennemuutos niin oppilaissa kuin kouluyhteisössäkin. Tavoitteena oli saada opettajista, oppilaista ja kouluhenkilökunnasta muutoksen tekijöitä, jotka haluavat pitää huolta planeetastamme ja koko elävästä maailmasta. Koululautakunta hyväksyi ehdotuksen.

Yhtä mieltä oltiin siitä, että koko kouluyhteisön osallistuminen oli erityisen tärkeää täydellisen muutosprosessin varmistamiseksi. Myös koko koulun sitoutumista Kestävän kehityksen peruskirjan tavoitteisiin pidettiin olennaisena. Niinpä ennen kouluvuoden 2002 alkua opettajat, hallinto ja muu henkilökunta kokoontuivat työpajaan ja saivat tietoa Kestävän kehityksen peruskirjan historiasta, sisällöstä ja siitä, miten peruskirja liittyy heidän työhönsä. Opettajia kannustettiin sovittamaan tuntien aiheita Kestävän kehityksen peruskirjan periaatteisiin.

Mitä paremmin oppilaat tutustuivat Kestävän kehityksen peruskirjaan, sitä helpompaa opettajien oli yhdistää peruskirjan periaatteita oppituntien aiheisiin. Tämä menetelmä auttoi oppilaita omaksumaan ja lisäämään tietoa, kykyjä, asenteita ja arvoja, joita tarvitaan vastuullisen suhteen luomiseksi ympäristöön.

Seurauksena oli sekä opettajien että oppilaiden aktiivinen osallistuminen yhteisöön vaikuttavien ongelmien ratkaisemiseen. Kestävän kehityksen peruskirjaan pohjaavan koulutusohjelman menestystarinan myötä idean äidit ovat suunnitelleet jakavansa kokemuksiaan ja levittävänsä peruskirjaa ja omia opetusmenetelmiään Morelian ja Zacatecasin alueille Meksikossa.

Ohjelmaa varten laadittiin lasten versio

Perinnetanssien juhlaa

Esimerkki 3: Brink Expedition – AUSTRALIA

Brink Expedition on australialainen tutkimusmatkahanke, joka alkoi toukokuussa 2003. Retkikunta matkusti 30 maan läpi lihasvoimaa käyttäen ja luonnonvoimia, kuten tuulta ja aurinkoa, hyödyntäen. Brink Expeditionin tavoitteena oli tuoda yhteiskunnallisia ja ympäristöasioita laajempaan tietoisuuteen teknologian (internet), tiedotusvälineiden (radio, dokumentointi), koulujen (opetussuunnitelmat) ja urheilun (kriketti) välityksellä.

Hankkeen opetussuunnitelma kattoi yhdeksän ”kuumaa kohtaa” eli yhteiskunnallista tai ympäristöön liittyvää ongelmaa. Jokainen kohta linkitettiin Kestävän kehityksen peruskirjan periaatteiden kanssa. Aivan ensimmäinen oppimismoduli tarkasteli Kestävän kehityksen peruskirjaa ja selitti, kuinka Brink Expedition on itsessään elävä esimerkki Kestävän kehityksen peruskirjasta toiminnassa. Muita kuumia kohtia olivat:

- valtamerien suojelu, ilmaston lämpeneminen
- Amerikan mantereiden alkuperäisasukkaat
- kulttuurien ymmärtäminen
- reilumpi kaupankäynti
- uhanalaiset lajit
- metsien häviäminen
- Australian alkuperäisasukkaat

*Maailman ympäri
lihasvoimin*

Uudessa kohteessa vieraillessaan Brink Expedition -ryhmä välitti Kestävän kehityksen peruskirjan sanomaa ja vietti aikaa kouluissa keskustellen peruskirjasta ja Brinkin kuumista kohdista. Kaikki interaktiiviseen Brink School Room -ohjelmaan rekisteröityneet koulut saivat paketin, joka sisälsi Kestävän kehityksen peruskirjan lasten version ja UNESCO:n *Kestävän tulevaisuuden opetus ja oppiminen* -CD-ROMin sekä muuta materiaalia. Brinkin School Room -internetsivustolle on rekisteröitynyt 65 koulua Australiasta, Yhdysvalloista, Venezuelasta, Chilestä, Argentiinasta, Kazakstanista, Espanjasta ja Ruotsista

Brink Expeditionin tarina on löytänyt tiensä televisioon, radioon ja sanomalehtiin Australiassa, Argentiinassa, Chilessä ja Espanjassa. Ihmiset, jotka eivät välttämättä olleet tietoisia tai kiinnostuneita yhteiskunnallisista tai ympäristöllisistä ongelmista, ovat alkaneet kiinnittää huomiota hankkeeseen, koska heitä viehättää retkikunnan seikkailullinen luonne. Brink-organisaatio on jo saanut taakseen Australian Queenslandin osavaltion opetusministeriön tuen ja pyrkii nyt kehittämään suhteita koulutuslaitoksiin ympäri Australian ja koko maailman tehdäkseen kestävän kehityksen koulutuksesta osan yleistä opetussuunnitelmaa.

Näkökulmien, tiedon ja taitojen kehittäminen

Kaikkeen opetukseen on sisällytettävä kestävän elämäntavan tiedot, arvot ja taidot.

Kestävän kehityksen peruskirja, periaate 14.

Mitä tärkeitä ominaisuuksia haluamme lasten kehittävän? Alla on esitelty Kestävän kehityksen peruskirjan parissa työskentelevien opettajien ajatuksia.

Kyky:

- *ajatella kriittisesti*
- *tehdä valintoja*
- *ratkaista konflikteja käyttämättä väkivaltaa*
- *tunnistaa oma vastuu kuluttajana*
- *oppia elinikäisesti*
- *löytää tietoa*
- *ymmärtää miten eri osa-alueet liittyvät toisiinsa ja ovat vuorovaikutuksessa*

”Kestävän kehityksen koulutuksen perimmäisenä tarkoituksena on antaa ihmisille mahdollisuuksia näkökulmien, tiedon ja taitojen avulla ja auttaa heitä elämään rauhanomaisissa, kestävän kehityksen periaatteiden mukaisissa yhteisöissä.”

UNESCO Draft Implementation Scheme for DESD

Onko asioita, jotka mielestäsi pitäisi olla yllä olevassa listassa? Alla on esitetty muutamia mahdollisuuksia.^{viii}

Kyky:

- *kommunikoida (sekä suullisesti ja kirjallisesti)*
- *ajatella etukäteen - arvioida tulevaisuutta, ennakoida ja suunnitella*
- *tehdä ero määrän, laadun ja arvon välille*
- *siirtyä valveutuneisuudesta tietoon ja sitä kautta toimintaan*
- *toimia yhteistyössä muiden kanssa*

Kestävän kehityksen peruskirjan esipuhe, periaatteet ja johtopäätökset (*Tästä eteenpäin*) tarjoavat meille yksimielisiä näkökulmia. Seuraavan sivun taulukosta voit poimia faktoja, joiden avulla voit vaalia Kestävän kehityksen peruskirjan näkökulmia. Vaihtoehtoisesti voi käyttää Kestävän kehityksen peruskirjan muunnelmaa taulukko 3:n sijaan.

”Ollakseen menestyksenkäs, kestävän kehityksen koulutuksen... tulisi antaa ihmisille käytännön taitoja, jotka auttavat heitä jatkamaan oppimista koulun jälkeenkin, saadakseen kestävän toimeentulon ja elämän.”

Kestävän kehityksen koulutuksen työkalut, Rosalyn McKeown

Taulukko 3. Faktoja kestävän kehityksen näkökulman edistämiseen

Näkökulmia Kestävän kehityksen peruskirjasta	Faktoja näkökulmien esittämiseen oppilaille
ESIPUHE	
Elämme kriittisiä vaiheita maapallon historiassa.	Esimerkki: Väestönkasvukäyrä viimeiseltä tuhannelta vuodelta.
Meidän tunnettava globaalia vastuuta.	Esimerkki: Laittoman maahanmuuton lisääntyminen.
Maapallo on luonut välttämättömät edellytykset elämän kehittymiselle.	
Vallitsevat tuotannon ja kulutuksen mallit ovat kestäättömiä.	
Tarvitsemme kipeästi yleiset standardit kestäväälle kulutukselle.	
KUNNIOITUS JA VÄLITTÄMINEN YHTEISÖÄ KOHTAAN	
Kaikki elolliset olennot ovat riippuvuussuhteessa toisiinsa.	Esimerkki: Seuraukset pölyttävän hyönteisen sukupuutosta.
Suuremman tietämyksen ja vallan myötä tulee myös suurempi vastuu.	Esimerkki: Pieni prosentti väestöstä hallitsee suurta osuutta varallisuudesta.
Kaikilla pitäisi olla mahdollisuus toimia omien kykyjensä mukaan.	
Tulevien sukupolvien tarpeet tulee ottaa huomioon.	
EKOLOGINEN KOSKEMATTOMUUS	
Maapallon ekologinen järjestelmä on haavoittuvainen ja sitä pitää suojella.	Esimerkki: Mahdolliset seuraukset Amazonin hakkaamisesta öljyn tuotantoa varten.
Ennakoiva, varovainen lähestymistapa pitää sisällyttää kaikkiin toimiin.	
Tuotannon ja kulutuksen ei pitäisi ylittää maapallon kestäkykyä.	

Tutkimusta ekologisesta kestävydestä tulisi edistää.	
SOSIAALINEN JA TALOUDELLINEN OIKEUDENMUKAISUUS	
Köyhyys on esimerkki sosiaalisesta, eettisestä ja ympäristöllisestä epäoikeudenmukaisuudesta.	Esimerkki: Muutama kuvaa köyhyydestä maassasi.
Organisaatioiden kaikilla tasoilla tulisi edistää tasa-arvoista inhimillistä kehitystä.	
Kaikilla tulisi olla mahdollisuus koulutuksen, terveydenhuoltoon ja palkalliseen työhön.	
Sukupuolten välinen tasa-arvo on edellytys kestäväälle kehitykselle.	
DEMOKRATIA, VÄKIVALLATTOMUUS JA RAUHA	
Demokraattisia organisaatioita ja prosesseja tulisi ylläpitää ja vahvistaa.	Esimerkki: Esimerkki poliittisesta korruptiosta maassasi.
Kestävien elämäntapojen koulutus tulisi olla kaikkien ulottuvilla.	
Kaikki elävät olennot ansaitsevat kunnioitusta.	
On tärkeää, että suvaitsevaisuutta, väkivallattomuutta ja rauhaa edistetään.	
TÄSTÄ ETEENPÄIN	
Sitoutuneisuus kestäväan kehitykseen on välttämätöntä.	Esimerkki: Kioton pöytäkirja ja maat, jotka eivät ole sitä allekirjoittaneet.
Jokaisella on oma tärkeä osansa.	
Kansallisten hallitusten tulisi uusita sitoumuksensa YK:hon.	
Tulevaisuus pitää sisällään paljon lupauksia.	

Opetuksen suunnittelu Kestävän kehityksen peruskirjan avulla

”Viralliseen opetukseen on hyvin vaikea saada uutta sisältöä. Siksi Kestävän kehityksen peruskirja tulisi ottaa mukaan jo olemassa oleviin opetusohjelmiin aina kun mahdollista.”

Ensimmäinen Kestävän kehityksen peruskirjan koulutusta käsittelevä online foorumi

Tässä kappaleessa selvitetään, kuinka opettajat voivat käyttää peruskirjaa jo olemassa olevissa opetussuunnitelmissa ja kursseissa. Prosessin helpottamiseksi alempana on esitetty havainnollistava joukko aktiviteetteja Kestävän kehityksen peruskirjan käyttämiseen.

Opetuksen suunnittelu Kestävän kehityksen peruskirjan perusteella

1. Käy läpi Kestävän kehityksen peruskirjan periaatteet 5.-16. ja valikoi sieltä ne, jotka ovat lähimpänä opettamaasi alaa.
2. Tee jokaiselle valitsemallesi periaatteelle selkeä tuntisuunnitelma ja tavoite. Esimerkiksi periaate numero 6:ssa sanotaan, *”Sotilaallisten toimien aiheuttamat ympäristöhaitat on estettävä”*. Jos olet historian opettaja, voit esimerkiksi keskustella sotilaallisten toimien vaikutuksista ympäristöön.
3. Kun olet käynyt läpi kaksi ylempänä mainittua kohtaa ja pitänyt suunnitelman mukaiset tunnit, valitse muutama ylimääräinen periaate. (Katso taulukko 4. seuraavalla sivulla). Toisella kerralla Kestävän kehityksen peruskirjan periaatteet ja opettamasi ala eivät välttämättä liity enää kiinteästi toisiinsa, mutta valitse silti ylimääräiset periaatteet.
4. Nyt ovat jäljellä periaatteet, joita et valinnut, mutta jotka pitäisi saada opetukseen mukaan. ”Kuinka saan ne yhdistettyä opetusalaani?” saatat kysyä. Vastaus kuuluu: ”Pienellä luovuudella!” (Katso laatikko yläpuolella).
5. Onnittelut! Nyt voit työskennellä enemmän niiden periaatteiden kanssa, joita haluat painottaa.

HANKALAMPIEN PERIAATTEIDEN KÄSITTELY...

Jos esimerkiksi olet kuudennen luokan matematiikan opettaja ja haluat käsitellä yhdeksännen periaatteen *”Poistaa köyhyys eettisenä, sosiaalisena ja ekologisena välttämättömyytenä.”* Voit suunnitella harjoituksen, joka korostaa olemassa olevaa köyhyyttä maassasi ja kuinka se on ajan myötä muuttunut.

Yleensä useimmat opetussuunnitelmat sisältävät useita vuosia matematiikkaa, kieliä ja luonnontieteitä, mutteivät yhtään kurssia joiden aiheena olisi ”etiikka ja arvot”. Kestävän kehityksen peruskirjan periaatteiden pohjalta suunniteltua toimintaa ei siten voi koskaan olla liikaa.

Taulukko 4. Opetuksen suunnittelu

Käy taulukko läpi ja merkitse ne periaatteet, jotka luonnollisesti liittyvät opetusalueeseesi, kohtaan "1. kerta". Viittaa edellisen sivun virallisiin ohjeisiin kohdissa "2. kerta" ja "3.kerta".

Kestävän kehityksen peruskirjan pääperiaatteet	1. kerta	2. kerta	3. Kerta
5. Ekosysteemien koskemattomuutta, erityisesti luonnon monimuotoisuutta ja elämää ylläpitäviä ympäristötekijöitä tulee suojella, ja jo aiheutettuja vaurioita tulee korjata.			
6. Tärkein keino suojella luontoa on ympäristötuhojen estäminen. Tarpeellisen tiedon puuttuessa on edettävä hyvin varoen.			
7. Meidän on omaksuttava sellaiset tuotanto-, kulutus- ja lisääntymismallit, joilla turvataan maapallon uusiutumiskyky, ihmisoikeudet ja yhteisöjen hyvinvointi.			
8. Ekologiseen kestävytyteen liittyvää tutkimusta, avointa tiedonkulkua ja tutkimustulosten laajamittaista soveltamista on edistettävä.			
9. Poistaa köyhyys eettisenä, sosiaalisena ja ekologisena välttämättömytenä.			
10. Varmistaa, että talouspolitiikka ja taloudelliset instituutiot edistävät inhimillistä kehitystä tasa-arvoisesti ja kestävästi joka tasolla.			
11. Sukupuolinen tasa-arvo on välttämätöntä kestäväälle kehitykselle. Kaikille maailmassa on taattava mahdollisuus koulutukseen, terveydenhuoltoon ja taloudellisten mahdollisuuksien toteuttamiseen.			
12. Jokaisen oikeutta luonnolliseen ja sosiaaliseen, ihmisarvoa, fyysistä ja henkistä hyvinvointia tukevaan elinympäristöön on ylläpidettävä muita osapuolia syrjimättä. Alkuperäiskansojen ja vähemmistöjen oikeuksiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.			
13. Demokraattisien instituutioiden kaikkia tasoja tulee vahvistaa, samoin hallinnon läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta, kansalaisten osallistumista päätöksentekoon sekä oikeuksien toteutumista.			
14. Kaikkeen opetukseen on sisällytettävä kestävä elämäntavan tiedot, arvot ja taidot.			
15. Kaikkia eläviä olentoja tulee kohdella kunnioituksella ja hienovaraisesti.			
16. Meidän on edistettävä kulttuurienvälistä ymmärrystä, väkivallattomuutta ja rauhaa.			

Esimerkkejä tuntisuunnitelmista

Seuraavilla sivuilla esitellään esimerkkejä tuntisuunnitelmista. Esimerkkien on tarkoitus havainnollistaa, miten monipuolisia tehtäviä Kestävän kehityksen peruskirjaa soveltamalla voi kehittää.^{ix}

Eri maiden erilaisista opetuksellisista lähtökohdista ja taustoista (vaihtelevat kulttuurit, ikäluokat, kansalliset opetussuunnitelmat jne.) johtuen opaskirjaan ei ole yritetty kehittää yleispätevää opetusaineistoa, joka soveltuisi käyttöön kaikissa olosuhteissa.

Nykyajan virallisten opetussuunnitelmien täyteenahdetusta luonteesta johtuen, erityisesti peruskoulu- ja lukiotasolla, tulisi tutkia mahdollisuutta käyttää Kestävän kehityksen peruskirjaa osana olemassaolevia opetusohjelmia.

Pienellä luovuudella ja mukautuksella saat kuitenkin räätälöityä esimerkeissä esitetyistä ideoista oppilaillesi ja opetusympäristösi sopivan opetussuunnitelman.

Oppiaine	Harjoitukset
1. Taideaineet	Oppilaat tekevät Kestävän kehityksen peruskirjan tai sen yksittäisten periaatteiden innoittaman julisteen tai muun taiteellisen tuotoksen.
2. Äidinkieli	Oppilaat pohtivat Kestävän kehityksen peruskirjan sisältöä ja kielenkäyttöä kirjallisissa tehtävissä.
3. Vieraat kielet	Oppilaat käyttävät peruskirjan sisältöä ja rikasta kielenkäyttöä kielitaitonsa kehittämiseen.
4. Historia	Oppilaat tutustuvat maailman muuttuneisiin arvoihin viimeisten 50 vuoden ajalta.
5. Yhteiskuntatiede	Oppilaat pohtivat ”yleismaailmallisten periaatteiden” merkitystä maailmanuskomusten kirjon valossa.
6. Matematiikka	Oppilaat mittaavat, määrittävät, vertailevat ja analysoivat lukuja, jotka heijastavat ihmiskunnan vaikutusta ympäristön kehitykseen ja kiinnittävät huomiota yhteiskunnallisiin epäoikeudenmukaisuuksiin.
7. Taloustiede	Oppilaat tutustuvat hyödykkeiden ja palveluiden ympäristöllisiin ja yhteiskunnallisiin kustannuksiin, ja oppivat tuntemaan ja tunnistamaan ne.
8. Luonnontieteet	Oppilaat oppivat arvostamaan planeettamme ”monimutkaista järjestelmää” ja keskustelevat siitä, onko maapallo ”elävä”.
9. Ympäristötiede ja -teknologia	Oppilaat tutkivat miten pitkälle teknologia voi korvata ekosysteemit.

Taideaineet

Tavoite:

Oppilaat tekevät Kestävän kehityksen peruskirjan tai sen yksittäisten periaatteiden ajatusten innoittaman julisteen tai muun taiteellisen tuotoksen.

"Edistää taiteen, humanististen alojen ja tieteiden osuutta kestävän kehityksen opetuksessa."

Periaate 14.b.

Lähtökohdat:

Taideaineilla, niin kuin kaikilla oppimisen osa-alueilla, on annettavaa maailmanlaajuisia, ympäristöllisiä ja yhteiskunnallisia ongelmia käsiteltäessä. Taideaineiden avulla oppilaat voivat ilmaista älyllisellä ja tunteellisella tasolla kiinnostuksensa ja huolensa maapallon tilasta.

Esimerkkejä harjoituksista:

Voit aloittaa tunnin keskustelemalla ryhmässä Kestävän kehityksen peruskirjan valituista periaatteista. Ohjaa oppilaita ymmärtämään periaatteita ja pohtimaan, mitä ne merkitsevät heitä ympäröivälle maailmalle. Oppilaat valitsevat sitten yhden periaatteen (tai vaihtoehtoisesti koko peruskirjan), jolle koostavat julisteen. Oppilaiden tekemät julisteet voidaan asettaa luokkahuoneen seinille. Julisteet voidaan toteuttaa joko ryhmä- tai yksilöteinä. Alla on lista mahdollisista periaatteista ja kysymyksistä keskustelun aloittamiseksi. *Vaihtoehtoisesti oppilaat voivat toteuttaa tehtävän jollain muulla ilmaisukeinolla, esim. musiikin tai näytelmän avulla.*

Kysymyksiä ryhmäkeskustelua varten:

- Kuinka valittu periaate koskee sinua, perhettäsi, oppilaitostasi, yhteisöäsi ja muuta maailmaa?
- Etsi yksi esimerkki, jossa kyseessä olevalla periaatteella on tärkeä merkitys.
- Kuinka tämä periaate voitaisiin esittää visuaalisessa muodossa?
- Piirrä tästä tilanteesta kuva tai havainnollista periaate muulla tavalla.

Ehdotetut periaatteet:

Peruskoulun alemmat luokat	Peruskoulun ylemmat luokat ja lukio
<ul style="list-style-type: none">• Estä eläimiin kohdistuva väkivalta ja suojele eläimiä kärsimykseltä. (15.a.)• Vahvista perheiden asemaa ja takaa kaikkien perheenjäsenten turvallisuus ja rakastava hoito. (11.c.)• Ydinaseet, biologiset ja myrkylliset aseet sekä muut joukkotuhoaseet tulee hävittää. (16.d.)• Tasa-arvoista tulonjakoa on edistettävä niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. (10.a.)• Kunnioita maapalloa ja elämää kaikessa sen monimuotoisuudessaan. (1.)	<ul style="list-style-type: none">• Meidän tulee ymmärtää, että sen jälkeen kun perustarpeemme on tyydytetty, kehitys on sitä, että on tärkeämpää olla enemmän kuin omistaa enemmän. (Esipuhe)• Kaikkien ihmisten ja kansojen välistä ymmärrystä, solidaarisuutta ja yhteistyötä pitää rohkaista ja tukea. (16.a.)• On ottaa käyttöön toimintamalleja, joiden avulla voimme estää väkivaltaiset konfliktit. Kannustaa yhteistyötä ympäristökonfliktien ja muiden kiistojen ratkaisemisessa ja selvittämisessä. (16.b.)• Kansalliset turvajärjestelmät tulee demilitarisoida vain puolustusta varten ja sotilaallisia voimavaroja tulee käyttää rauhanomaisiin tarkoituksiin, kuten ympäristötuhojen korjaamiseen. (16.c.)

Äidinkieli

Tavoite:

Oppilaat pohtivat ja vastaavat kirjallisesti Kestävän kehityksen peruskirjan sisältöön ja kieleen.

Lähtökohdat:

- Kirjoitetulla sanalla on ollut kautta historian vaikutusvaltainen tehtävä tiedotuksessa ja kannustamisessa muutoshakuiseen toimintaan. Niin julistukset, romaanit kuin runotkin ovat toimineet yhteiskunnallisten muutosten välineinä.
- Kestävän kehityksen peruskirjan muodosta ja tyylistä on käyty kiihkeitä keskusteluita koskien muun muassa seuraavia aiheita: tulisiko sen olla lyhyt vai pitkä, kirjoitettu julistavaan vai määrävään sävyyn, kirjoitettu muodollisella (lakikieli) vai runollisella kielellä.

Kestävän kehityksen peruskirja päättää julistuksensa seuraaviin sanoihin:

”Muistettakoon aikakautemme elämän kunnioittamisen uudesta heräämisestä, määrätietoisuudesta kestävän kehityksen saavuttamiseksi, oikeuden ja rauhan puolustamisen tehostamisesta ja elämän ylistämisestä.”

Esimerkkejä harjoituksista:

Peruskoulun alemmat luokat	Peruskoulun ylemmat luokat ja lukio
<p>Oppilaat kirjoittavat runon tai esseen, joka:</p> <ul style="list-style-type: none">• on jonkin Kestävän kehityksen peruskirjan periaatteen innoittama• kuvailee millaiseksi oppilaat kuvittelevat Maapallon 25 vuoden päähän• kuvailee minkälaisessa roolissa oppilaat kokevat itse olevansa paremman elinympäristön luomisessa. <p>Oppilaat valitsevat Kestävän kehityksen peruskirjasta lempiperiaatteensa ja:</p> <ul style="list-style-type: none">• kirjoittavat esseen perustellen valintaansa ja selostaen, miten he käsittävät valitsemansa periaatteen• keskustelevat pienryhmissä näistä periaatteista• otetaan selville, pääseekö luokka yhteisymmärykseen, jos sen pitäisi valita yksi periaate ylitse muiden.	<p>Pohtikaa esimerkkejä asiakirjoista, joiden on ollut tarkoitus innostaa ja kannustaa ihmisiä ja joita pidetään virstanpylväinä itsessään.</p> <ul style="list-style-type: none">• Minkälaista niiden kieli on verrattuna Kestävän kehityksen peruskirjan kirjoitukseen?• Onko ne kirjoitettu toisenlaisille vastaanottajakunnille? <p>Oppilaat kirjoittavat esseen, runon, novellin, näytelmän, laulun sanoituksen tai puheen, jossa kuvaillaan tai selitetään yhtä tai useampaa Kestävän kehityksen peruskirjan periaatetta, jossa pohditaan ympäristön tai yhteiskunnan nykyistä tilaa.</p>

Ryhmäharjoitus (soveltuu käyttöön niin peruskoulu- kuin lukiotasollakin):

Tämä harjoitus toteutuu parhaiten viidessä tai kuudessa pienryhmässä. Kukin ryhmä saa käsiteltäväkseen yhden kappaleen peruskirjan esipuheesta. Ryhmät keskustelevat kappaleista ja kirjoittavat ne uudelleen omin sanoin. Valmiista kirjoituksista koostetaan asianmukaisessa järjestyksessä uusi johdanto, minkä jälkeen esipuhe pannaan esille – mieluiten julisteena tai muuten näkyvästi. Yhteistyössä on näin syntynyt mukaelma peruskirjan esipuheesta lasten ja nuorten omin sanoin.

Vieraat kielet

Tavoite:

Oppilaat käyttävät Kestävän kehityksen peruskirjan sisältöä ja rikasta kieltä kielitaitonsa kohentamiseksi.

Lähtökohdat:

Kestävän kehityksen peruskirja on saatavilla yli 50 eri kielellä. Voit tutustua käännöksiin osoitteessa:

<http://www.earthcharter.org>. Jokainen Peruskirjan

sana on valittu tarkoin, ja monista sanavalinnoista on käyty pitkiä keskusteluja kansainvälisellä tasolla. Jos käytettävissäsi on käännös peruskirjasta opettamallasi kielellä, voi sen kieltä ja sisältöä käyttää hyvänä opetusaineistona. Opettamasi ryhmän ikäluokasta riippuen voit myös aloittaa lapsille tarkoitetun Kestävän kehityksen peruskirjan mukaelmasta, joka on saatavilla yli kymmenellä eri kielellä.

“Kaikkien ihmisten ja kansojen välistä ymmärrystä, solidaarisuutta ja yhteistyötä pitää rohkaista ja tukea.”

Periaate 16.a.

Esimerkkejä harjoituksista:

Peruskoulun alemmat luokat	Peruskoulun ylemmat luokat ja lukio
<ul style="list-style-type: none">• Anna oppilaille esipuhe Kestävän kehityksen peruskirjan lasten versiosta opetettavalla kielellä. Sanasto-, kielioppi- ja luetunymmärtämisharjoitukset voidaan perustaa johdannon sisältöön.• Oppilaat voivat vertailla lasten esipuhetta alkuperäisen johdannon käännökseen, josta on poistettu sanoja/lauseita, jotka oppilaiden tulisi sitten täydentää.• Mitä merkitsee saada lukea Kestävän kehityksen peruskirjan kaltainen kirjoitus omalla äidinkielellä verrattuna siihen, että sen lukisi vieraalla kielellä? - Onko olemassa sanoja/ilmaisuja, joita toisissa kielissä ei esiinny sellaisenaan lainkaan? Mistä tama johtuu?	<ul style="list-style-type: none">• Anna oppilaille nuorisolle tarkoitettu esipuhe Kestävän kehityksen peruskirjaan (tai alkuperäinen versio) opetettavalla kielellä.<ul style="list-style-type: none">- Mitä ongelmia käännöksessä esiintyy?- Onko täydellistä käännöstä olemassakaan?- Onko olemassa sanoja/ilmaisuja, joita toisissa kielissä ei esiinny sellaisenaan lainkaan? Miksi luulet, että näin on?• Käytä peruskirjan esipuhetta pohjana sanasto-, kielioppi- ja luetunymmärtämisharjoituksiin.

Historia

Tavoite:

Oppilaat ymmärtävät maailman prioriteettien muuttuneen viimeisen 50 vuoden aikana.

Lähtökohdat:

- Kestävän kehityksen peruskirjan historia alkoi vuonna 1987, kun YK:n ympäristön ja kehityksen maailmankomissio ilmaisi tarpeen uudelle kestävän kehityksen periaatteita edistävälle peruskirjalle. Kestävän kehityksen peruskirjan luonnoksen laatiminen oli yksi Rion vuoden 1992 huippukokouksen keskeneräiksi jääneistä asioista. Vuonna 1994 Maurice Strong, Rion huippukokouksen pääsihteeri, ja Mikhail Gorbachev lanseerasivat Earth Charter-kansalaisliikkeen uudelleen. Vuosien intensiivisten neuvotteluiden ja keskustelujen jälkeen Kestävän kehityksen peruskirjan vihdoinkin valmistui vuonna 2000.
- Vuosien saatossa niin peruskirjat kuin julistuksetkin ovat sekä kannustaneet ihmisiä että ohjanneet näiden toimintaa. YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus on yksi erittäin tunnettu esimerkki, jota voidaan hyödyntää alla listatuissa harjoituksissa.

"Elämme maapallon historian kannalta kriittisiä hetkiä - nyt on aika päättää ihmiskunnan tulevaisuudesta. Olemme yhä riippuvaisempia toisistamme, maailma muuttuu haavoittuvaisemmaksi ja tulevaisuus tuo tullessaan niin suunnattomia uhkia kuin suuria mahdollisuuksiakin."

Esipuheen avauslause

Esimerkkejä harjoituksista:

Peruskoulu ja lukio

Esittele oppilaille YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus ja sen tausta.

- Mitkä historian tapahtumat antoivat sysäyksen julistuksen laatimiseen?
- Millainen oli julistuksen laatimisprosessi?
- Mitkä maailmassa tapahtuneet muutokset tekivät uuden peruskirjan tarpeelliseksi?
- Mitä aihepiiriä Rion vuoden 1992 maailman huippukokous koski?

Kestävän kehityksen peruskirjan voi linkittää lähes kaikkiin historian tapahtumiin. Jos esimerkiksi käsittelet Intian tilannetta brittivallan alaisuudessa, voit käyttää hyväksesi seuraavia harjoituksia:

- Mitä Kestävän kehityksen peruskirjan periaatteita intialaiset vapaustaistelijat olisivat mahdollisesti voineet hyväksyä?
- Entä britit?
- Onko peruskirjassa periaatteita, joita molemmat tahot olisivat kenties vastustaneet?

Yhteiskuntatieteet- Filosofia/Yhteiskunta/Etiikka/Uskonto

Tavoite:

Oppilaat keskustelevat yleismaailmallisten periaatteiden merkityksellisyydestä ottaen huomioon maailman valtaisan uskontojen ja kulttuurien kirjon.

Lähtökohdat:

- Monet ovat sitä mieltä, että Kestävän kehityksen peruskirja on onnistunut kiteyttämään maailman pääkulttuurien ja -uskontojen yhteisen sävelen.
- Käynnissä on kuitenkin väittely siitä, voiko yhteisiä, kaikkia ihmisiä koskevia, periaatteita ylipäänsä olla olemassa.

“Tarvitsemme kaikille yhteiset perusarvot, jotka ovat uuden maailmanyhteisön arvopohja. Siksi me toiveikkaina julistammekin seuraavat kestävä kehityksen periaatteet yleiseksi ohjenuoraksi, joita kaikkien ihmisten, organisaatioiden, yritysten, hallitusten ja kansainvälisten instituutioiden on noudatettava”.

Esipuheen loppulause

Esimerkkejä harjoituksista:

Peruskoulun alemmat luokat	Peruskoulun ylemmat luokat ja lukio
<ul style="list-style-type: none">• Uskotko, että eri uskontokuntiin kuuluvilla ihmisillä on erilaiset uskomukset?<ul style="list-style-type: none">- Mitä yhteistä on kaikilla uskonnoilla? (Tässä voit käyttää hyväksesi luokkasi kulttuurista moninaisuutta.)- Voisivatko kaikki hyväksyä Kestävän kehityksen peruskirjan?• Mitä sana rauha tuo mieleesi?<ul style="list-style-type: none">- Mikä on rauhan vastakohta? Miten se tapahtuu?- Kuinka voit edistää rauhaa omassa luokassasi, perheessäsi ja/tai yhteisössäsi- Muistatko, milloin viimeksi tunsit olosi rauhalliseksi? Mikä sai sinut tuntemaan näin?	<p>Voiko yleismaailmallisia, kaikkia koskevia, eettisiä periaatteita ylipäänsä esittää ottaen huomioon nykymaailman uskontojen ja kulttuurien kirjon?</p> <p>Periaate 16.f. sanoo seuraavasti: <i>”On tunnustettava, että rauha syntyy terveestä suhteesta itseen, muihin kanssaihmiisiin, toisiin kulttuureihin, maapalloon ja siihen laajempaan kokonaisuuteen, jonka osia kaikki olemme.”</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Miksi “oma itse” mainitaan periaatteessa ensimmäiseksi?• Mitä “oikeat suhteet” mielestäsi tarkoittavat?• Osaatko nimetä uskonnon, joka ei tätä periaatetta hyväksyisi?• Mikä on rauhan vastakohta?• Miten tämä on sotii periaatteessa mainittuja “oikeita suhteita” vastaan?

Matematiikka

Tavoite:

Oppilaat mittaavat, vertailevat ja analysoivat ympäristövaikutuksia ja sosiaalista eriarvoisuutta kuvaavia lukuja ja trendejä.

Lähtökohdat:

- Ihmisten energiankulutus jatkaa kasvuaan; uusiutuvia luonnonvaroja käytetään nopeammin kuin ne uusiutuvat; ilmakehän kemiallinen koostumus on muuttunut dramaattisesti viimeisten sadan vuoden aikana.
- Ympäristön tilan tarkka ja numeerinen mittaaminen on välttämätöntä muutoksen ymmärtämisen vuoksi.
- Erilaisten kehitystä kuvaavien indikaattoreiden avulla voidaan tarkastella sosiaalista eriarvoisuutta maiden välillä ja niiden sisällä.
- Harjoituksia voi suunnitella myös siten, että oppilaat tutkivat ja tulkitsevat esimerkiksi uhanalaisia lajeja sekä metsien häviämistä kuvaavia tilastoja.

“Vallitsevat kulutus- ja tuotantotottumuksemme aiheuttavat ympäristön saastumista, luonnonvarojen hupenemista... kehityksen suomat edut ovat jakaantuneet eriarvoisesti, kiilu rikkaiden ja köyhien välillä kasvaa”.

Ote Kestävän kehityksen peruskirjan esipuheesta

Esimerkkejä harjoituksista:

Peruskoulun alemmat luokat	Peruskoulun ylemmat luokat ja lukio
<p>Tutkaile perheesi edellistä sähkölaskua:</p> <ul style="list-style-type: none">Mikä oli sähkölaskunne loppusumma?Mikä oli sähkönkulutuksenne?Mikä oli sähköstä maksamanne hinta?Kuinka voisit auttaa perhettäsi säästämään sähköä?Jos perheesi käyttäisi kuukaudessa 10 prosenttia nykyistä vähemmän sähköä, mikä olisi vuotuinen säästö? <p>Valitse kolme maata – yksi Aasiasta, yksi Etelä-Amerikasta ja yksi Euroopasta. Etsi näiden kolmen maan lukutaitoa kuvaavat tilastot (myös elinajanodote tai joku muu kehitystä kuvaava indikaattori sopii tähän tarkoitukseen).</p> <ul style="list-style-type: none">Missä maassa lukutaito (tai elinajanodote tms.) on suurin? Mistä tämä mielestäsi johtuu?Missä maassa lukutaito on alhaisin? Mistä tämä mielestäsi johtuu?Millainen ero näiden maiden välillä on?Etsi nyt käsiisi oman maasi tilannetta kuvaava tilasto.Vertaa sitä kolmen valitsemasi maan tilastoihin.	<p>Tämän harjoituksen tavoitteena on tarkastella alueiden välisiä eriarvoisuuksia ja näiden eriarvoisuuksien aiheuttamia ongelmia. Viimeinen kysymys johtaa keskusteluun sisäisistä eriarvoisuuksista.</p> <p>Valitse kolme maata kaikki eri maanosista. Etsi näistä maista luku, joka kertoo vuotuisen keskitulon henkeä kohden.</p> <ul style="list-style-type: none">Miten oma maasi sijoittuu tässä rankingissa?Mitä tarkoittaa vuotuinen keskitulo henkeä kohden?Onko luvuissa havaittavissa alueellisia trendejä? Löydätkö tilannetta parhaiten kuvaavaa kuviota?Miksi keskitulo voisi myös johtaa harhaan? Olisiko tälle olemassa parempaa matemaattista mittaria?

Taloustieteet

Tavoite:

Oppilaat tunnistavat tavaroiden ja palveluiden tuottamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja ympäristöllisten kustannusten merkityksen.

Lähtökohdat:

Ympäristövaikutusten arviointi vaatii niiden kustannusten ja hyötyjen mittaamisen, jotka jostakin hankkeesta aiheutuvat. Usein näiden vaikutusten mittaaminen rahassa on kuitenkin hyvin vaikeaa – ellei jopa mahdotonta.

Kestävän kehityksen peruskirjan periaate 7.d. sanoo:

“Tuotteiden ja palveluiden myyntihintoihin tulee lisätä niiden todelliset sosiaali- ja ympäristökustannukset. Kuluttajille on tehtävä helpoksi tunnistaa tuotteet, jotka täyttävät korkeimmat sosiaali- ja ympäristöstandardit.”

Taloustieteissä ulkoisvaikutuksella tarkoitetaan jonkun päätöksen aiheuttamaa hyötyä tai haittaa niille kolmansille osapuolille, jotka eivät ole osallistuneet päätöksentekoon. Toisin sanoen, päätöksentekijä itse ei koe kaikkia päätöksensä aiheuttamia haittoja tai vastaavasti saavuta sen tuottamia hyötyjä. Koska ulkoisvaikutusten tuottajilla ei yleensä ole kannustinta ottaa huomioon päätöksensä muihin kohdistuvia vaikutuksia, aiheuttaa toiminta yleensä negatiivisia ulkoisvaikutuksia kuten saastumista. Toiminta, joka aiheuttaisi positiivisia ulkoisvaikutuksia, jää puolestaan usein vähäiseksi.

Esimerkkejä harjoituksista:

Peruskoulun ylemmät luokat

Luonnon ekosysteemit tarjoavat monia hyödykkeitä ja palveluita.

- Listaa hyödykkeitä tai palveluita, joista meidän ei tarvitse maksaa.
- Ottaen huomioon näiden hyödykkeiden maksuttomuuden, kuinka arvokkaiksi ihmiset nämä kokevat?
- Miksi hengittämämme ilma on maksutonta, vaikkei yksikään ihminen voisi ilman sitä elää? Toisaalta, miksi kulta on niin kallista, vaikka sitä ilman voisi jokainen elää?
- Mitä ongelmia hengittämämme ilman maksuttomuudesta aiheutuu? Vastustaako joku tätä maksuttomuutta?
- Kuinka voisimme estää luonnon tarjoamien ilmaishyödykkeiden väärinkäytön?

Valitse teollisuudenala, joka tuottaa sekä paljon positiivisia että paljon negatiivisia ulkoisvaikutuksia. Valitse myös teollisuudenala, joka tuottaa molempia hyvin vähän. Yhdistä ulkoisvaikutukset Kestävän kehityksen peruskirjaan.

Muodostakaa pieniä ryhmiä, ja kirjoittakaa näissä ryhmissä lyhyt televisiomainos, joka kehottaa ihmisiä kiinnittämään huomiota yritysten aiheuttamiin sosiaalisiin ja ympäristökustannuksiin.

- Mikä taho voisi maksaa tällaisen mainoksen tekemisestä?
- Miksei tällaisia mainoksia televisiossa juuri näy?

Luonnontieteet - Biologia

Tavoite:

Nähdä maapallo monimuotoisena systeeminä ja keskustella siitä, onko se ”elävä” vai ei.

Lähtökohdat:

- Vaikka tieteessä hyväksytään nyt näkemys maapallosta systeeminä, väitellään edelleen siitä, millaisen systeemin maapallo muodostaa. Joidenkin mielestä Maapallo on kuin elävä organismi. Toiset taas väittävät, että Maapallon voi katsoa olevan ”täynnä elämää”.
- Brittiläinen tiedemies Lovelock kehitti Gaia-hypoteesin, jonka mukaan elämä on aktiivinen, kontrolloiva systeemi, joka ylläpitää Maan ympäristön tilassa, joka on optimaalisin elämän jatkumisen kannalta.

Kestävän kehityksen peruskirjan esipuheessa sanotaan:

“Elävien organismien kyky selviytyä ja ihmiskunnan hyvinvointi riippuvat siitä, voimmeko turvata terveen biosfäärin, jossa on paljon eri eläin- ja kasvilajeja, hedelmällistä maaperää ja puhdasta vettä ja ilmaa...”

Esimerkkejä harjoituksista:

Peruskoulun alemmat luokat	Peruskoulun ylemmat luokat ja lukio
<p>Etsi esimerkkejä ekologisista systeemeistä koulun ja kodin ympäristössä (esim. muurahaispesät, termiittikolot).</p> <ul style="list-style-type: none">• Mikä tekee niistä ”systeemin”?• Rakenna ekosysteemi (esim. maa-aineksesta, kompostista ja madoista).• Mitä ulkopuolisia tekijöitä tämä ekosysteemi tarvitsee toimiakseen (esim. vettä, aurinkoenergiaa)?• Onko systeemillä ”esiintyöntyviä” ominaisuuksia (eli onko kokonaisuus suurempi kuin osatekijänsä)?	<p>Tutki, missä määrin tiede tukee väitettä ”Maapallo on elävä”.</p> <ul style="list-style-type: none">• Mitä piirteitä on elävillä organismeilla?• Onko globaali yhteyttäminen aineenvaihdunnan prosessina samanlainen kuin eläimen verenkierto? Onko maapallolla elinkaarta, johon kuuluu syntyminen, kasvu ja kuolema?• Täytyykö kyetä lisääntymään voidakseen olla elävä?• Voimmeko tulla tiettyyn johtopäätökseen sen suhteen, onko maapallo ”elävä” vai vain ”täynnä elämää”? Huomioi, kuinka erilaiset tieteelliset näkemykset maapallosta vaikuttavat siihen, kuinka me tarkastelemme ei-inhimillistä maailmaa.

Ympäristötiede/teknologia

Tavoite:

Oppilaat tutkivat, kuinka pitkälti teknologia voi korvata ekosysteemit.

Lähtökohdat:

- ”Itsesäätävät” ja ”itse itseään ylläpitävät” ekosysteemit tuottavat luonnollisia hyödykkeitä ja palveluja. Ihmisen vaikutus näihin systeemeihin voi olla niin laajamittainen, että ne romahtavat tai lakkaavat toimimasta. Näin voi käydä esimerkiksi silloin, kun puita kaadetaan metsästä nopeampaan tahtiin kuin niitä kasvaa lisää.
- Jotta ”käyttöoikeutemme” näihin luonnon hyödykkeisiin ja palveluihin jatkuisi, ihmisten toiminnan aktiivisuus ei saisi ylittää luonnollisten ekosysteemien kapasiteettia kestää häiriötekijöitä ja luonnonvarojen hyväksikäytön seurauksia.
- ”Teknologioptimistit” esittävät, että voidaan kehittää teknologisia ratkaisuja korvaamaan luonnollisten ekosysteemien tuottamat hyödykkeet ja palvelut. Toiset väittävät, ettei tiettyjä ekosysteemien toimintoja voi korvata teknologialla. Näin on varsinkin globaalien systeemien, kuten ilmakehän toimintojen kohdalla.

Peruskirjan periaatteessa 5 esitellään tavoite:

”Uusiutuvien luonnonvarojen, kuten veden, maaperän, metsän lajikkeiden ja merieliöstön käyttöä on valvottava niin, että käytöstä ei ole haittaa ekosysteemeille ja että uusiutumislle jää riittävästi aikaa.”

Esimerkkejä harjoituksista:

Peruskoulun alemmat luokat	Peruskoulun ylemmat luokat ja lukio
<ul style="list-style-type: none">• Millä tavoin teknologiaa voi hyödyntää sellaisten hyödykkeiden valmistuksessa, joita ei voi tuottaa luonnonmukaisesti?• Mitä hyviä puolia siinä on?• Mitä ongelmia siinä on?• Kuvittele maa (oma maasi!) jossa kaikki ihmiset elävät kupolikattoisissa kaupungeissa, ja jossa ei olisi lainkaan luonnonvaraisia kasvi- ja eläinpopulaatioita. Haluaisitko elää sellaisessa maassa?• Miten sinä voisit toimia, jotta tältä tulevaisuudenkuvalta vältyttäisiin?	<ul style="list-style-type: none">• Anna esimerkkejä tavoista, joilla teknologiaa on hyödynnetty sellaisten tavaroiden ja palveluiden tuotannossa, jotka ennen tuotti paikallinen ekosysteemi (esim. plantaasit, kalafarmit, vedenpuhdistamot). Voiko teknologia korvata globaalien ekosysteemien tuottamat palvelut, kuten ilmakehän suojaavien toimintojen ylläpidon?• Kuinka paljon kuitua, polttoainetta ja ruokaa saadaan luonnollisista ekosysteemeistä? Voisiko teknologia korvata nämä resurssit, jos luonnolliset ekosysteemit eivät enää pystyisi toimimaan? Milloin teknologia on osa ongelmaa ja milloin osa ongelman ratkaisua?• Kuvittele maailma, jossa ilmakehää ei enää olisi, ja jossa kaikki ihmiset eläisivät kupolikattoisissa kaupungeissa – maailma, jossa ei olisi lainkaan luonnonvaraisia kasvi- ja eläinpopulaatioita. Onko tällainen maailma teknologian kannalta mahdollinen?

Kestävän kehityksen peruskirja – opetuksellisia työkaluja kaikille

Earth Charter virtuaalikirjasto

<http://www.earthcharterinaction.org/invent/>

Earth Charterin virtuaalikirjastosta löytyy lukuisia metodeita ja työkaluja, jotka voivat osoittautua hyödyllisiksi opetuksessa. Virtuaalikirjaston laajaan valikoimaan sisältyy esimerkiksi:

- power point -esityksiä
- opetusmateriaalia
- vuosiraportteja
- esitteitä
- case-tutkimuksia
- työpajaoppaita
- lyhyitä uutisia
- esseitä
- puheita
- peruskirjan laatimisprosessin dokumentointia
- sekä paljon muuta.

Liite A: Kestävän kehityksen peruskirjan teksti

Elämme maapallon historian kannalta kriittisiä hetkiä - nyt on aika päättää ihmiskunnan tulevaisuudesta. Olemme yhä riippuvaisempia toisistamme, maailma muuttuu haavoittuvaisemmaksi ja tulevaisuus tuo tullessaan niin suunnattomia uhkia kuin suuria mahdollisuuksiakin.

Päästäksemme eteenpäin meidän tulee tiedostaa, että eri kulttuurien ja elämänmuotojen rinnalla olemme vain yksi muiden joukossa. Meidän on yhdessä edistettävä kestävää kehitystä luomalla maailmanlaajuinen yhteisö, joka kunnioittaa luontoa, ihmisoikeuksia, taloudellista oikeudenmukaisuutta ja rauhaa.

Saavuttaaksemme tämä on meidän, maailman kaikkien kansojen, tunnustettava velvollisuutemme toisiamme, koko maailmaa ja tulevia sukupolvia kohtaan.

Maapallo - meidän kotimme

Ihmiskunta on osa jatkuvasti kehittyvää valtavaa maailmankaikkeutta. Maapallo, meidän kotimme, on täynnä elämää. Luonnonvoimat tekevät elämästä haasteellisen ja arvaamattoman seikkailun, mutta maapallolla on myös tarvittavat olosuhteet elämän kehittymiselle.

Elävien organismien kyky selviytyä ja ihmiskunnan hyvinvointi riippuvat siitä, voimmeko turvata terveen biosfääriin, jossa on paljon eri eläin- ja kasvilajeja, hedelmällistä maaperää ja puhdasta vettä ja ilmaa. Maailman luonnon tila on meidän kaikkien yhteinen huolestus. Maailman elinvoimaisuuden, monimuotoisuuden ja kauneuden säilyttäminen on pyhä tehtävä.

Maailman tila

Vallitsevat kulutus- ja tuotantotottumuksemme aiheuttavat ympäristön saastumista, luonnonvarojen hupenemista ja lukuisten lajien sukupuuttoa. Etnisiä yhteisöjä aliarvioidaan, kehityksen suomat edut ovat jakaantuneet eriarvoisesti, kiulu rikkaiden ja köyhien välillä kasvaa. Epäoikeudenmukaisuus, köyhyys, välinpitämättömyys ja väkivaltaisuuDET leviävät ja aiheuttavat suurta kärsimystä. Räjähdysmäinen väestönkasvu rasittaa luontoa ja yhteisöjen sosiaalisia rakenteita. Maailmanlaajuinen turvallisuus on uhattuna. Nämä kehityssuuntaukset ovat kohtalokkaita, mutta ne ovat muutettavissa!

Tulevaisuuden haasteet

Me voimme itse valita – voimme joko tehdä maailmanlaajuista yhteistyötä huolehtiaksemme maapallosta ja toisistamme tai vaihtoehtoisesti vaarantaa oman ja maapallomme tulevaisuuden.

Asenteissamme, elintavoissamme ja instituutioissamme on tapahduttava perustavanlaatuisia muutoksia.

Meidän tulee ymmärtää, että sen jälkeen kun perustarpeemme on tyydytetty, kehitys on sitä, että on tärkeämpää olla enemmän kuin omistaa enemmän. Meillä on sekä tietotaito että teknologia, joiden avulla voimme tuottaa ravintoa kaikille ja vähentää ympäristön saastumista. Globaalin kansalaisyhteiskunnan kehittyminen tekee humanin ja demokraattisen maailman luomisen mahdolliseksi. Ekologiset, taloudelliset, poliittiset,

sosiaaliset ja hengelliset haasteet liittyvät toisiinsa, ja yhdessä voimme saada aikaan toimivia ratkaisuja.

Yhteinen velvollisuutemme

Jotta saavuttaisimme nämä tavoitteet, on meidän tunnettava globaalia vastuuta. Meidän tulee ymmärtää, että olemme yhtäläillä osa maailmanlaajuista kuin paikallista yhteisöäkin. Me olemme samanaikaisesti sekä eri valtioiden että koko maailman kansalaisia. Maailman, jossa paikallinen ja globaali yhdistyvät, ja jossa kaikkien velvollisuutena on edistää ihmiskunnan ja muun maailman hyvinvointia nyt ja tulevaisuudessa.

Kaikkien tulee kantaa huolta maapallon hyvinvoinnista. Ihmisten välinen solidaarisuus ja sukulaisuus kaikkea elävää kohtaan vahvistuu, kun me suhtaudumme elämän mysteeriin kunnioituksella, olemme kiitollisia elämän lahjastaja nöyrästi tiedostamme ihmisen paikan luonnossa.

Tarvitsemme kaikille yhteiset perusarvot, jotka ovat uuden maailmanyhteisön arvopohja. Siksi me toiveikkaina julistammekin seuraavat kestäväen kehityksen periaatteet yleiseksi ohjenuoraksi, joita kaikkien ihmisten, organisaatioiden, yrityksien, hallitusten ja kansainvälisten instituutioiden on noudatettava.

PERIAATTEET

I. ELÄMÄN KUNNIOITTAMINEN JA VAALIMINEN

1. Kunnioita maapalloa ja elämää kaikessa sen monimuotoisuudessaan.

- a) Tiedosta, että kaikki elävät olennot ovat riippuvaisia toisistaan ja kaikki elämä on arvokasta riippumatta sen hyödystä ihmisille.
- b) Meidän tulee vahvistaa uskoamme kaikkien maailman ihmisten ihmisarvoon ja ihmisten älyllisiin, taiteellisiin, eettisiin ja hengellisiin mahdollisuuksiin.

2. Huolehdi kaikesta elävästä ymmärryksellä, myötätunnolla ja rakkaudella.

- a) Hyväksy, että oikeus luonnonvarojen omistamiseen, hallintaan ja käyttöön velvoittaa meidät estämään ympäristövahingot ja suojelemaan ihmisten oikeuksia.
- b) Myönnä, että lisääntyvä vapaus, tieto ja valta tuovat mukanaan enemmän vastuuta edistää yhteistä hyvää.

3. Kohti demokraattisia ja kestäväen kehityksen yhteiskuntia, joissa vallitsee oikeudenmukaisuus, yhteisöllisyys ja rauha.

- a) Varmista, että kaikki yhteisöt takaavat ihmisoikeudet ja perusvapaudet joka tasolla sekä luovat kaikille samat mahdollisuudet toteuttaa itseään.
- b) Edistä sosiaalista ja taloudellista oikeudenmukaisuutta, jotta kaikilla olisi mahdollisuus saavuttaa turvattu, mielekäs ja ekologisesti vastuullinen elinkeino.

4. Meidän pitää säilyttää maapallon monimuotoisuus ja kauneus nykyisille ja tuleville sukupolville.

- a) Meidän tulee tiedostaa, että jokaisen sukupolven toiminnan vapautta määrittää tulevien sukupolvien tarpeet.
- b) Meidän on välitettävä tuleville sukupolville ne arvot, perinteet ja instituutiot, jotka tukevat ympäristön ja ihmiskunnan pitkäkestoista kukoistusta.

Näiden neljän laajan sitoumuksen saavuttamiseksi, on välttämätöntä:

II. EKOLOGINEN KOSKEMATTOMUUS

- 5. Ekosysteemien koskemattomuutta, erityisesti luonnon monimuotoisuutta ja elämää ylläpitäviä ympäristötekijöitä tulee suojella, ja jo aiheutettuja vaurioita tulee korjata.**
 - a) Kestävän kehityksen suunnitelmia ja säännöksiä tulee toteuttaa kaikkialla niin, että ympäristönsuojelu ja ympäristötuhojen korjaaminen on oleellinen osa kehitystä.
 - b) Elävää luontoa ja sellaisia elinvoimaisia biosfäärejä, kuten erämaita ja merialueita, tulee säilyttää ja turvata, jotta voimme suojella maapallon elämää ylläpitäviä tekijöitä, taata monimuotoisuutta ja säilyttää luonnon perintökohteita.
 - c) Uhanalaisten ekosysteemien ja lajien elpymistä on edistettävä.
 - d) Ympäristölle ja alkuperäislajeille haitallisten siirtolajikkeiden ja geneettisesti muunneltuja orgnismeja tulee valvoa ja ne tulee tarvittaessa hävittää, niiden tuottaminen on myös estettävä.
 - e) Uusiutuvien luonnonvarojen, kuten veden, maaperän, metsän lajikkeiden ja merieliöstön käyttöä on valvottava niin, että käytöstä ei ole haittaa ekosysteemeille ja että uusiutumislle jää riittävästi aikaa.
 - f) Uusiutumattomia luonnonvaroja, kuten mineraaleja ja fossiilisia polttoaineita, on käytettävä niin, että vältetään vakavat ympäristöhaitat ja pitkitetään niiden lopullista häviämistä.

- 6. Tärkein keino suojella luontoa on ympäristötuhojen estäminen. Tarpeellisen tiedon puuttuessa on edettävä hyvin varoen.**
 - a) On toimittava vakavien tai peruuttamattomien ympäristöhaittojen estämiseksi, myös silloin, kun tiede ei tarjoa varmoja vastauksia.
 - b) Ne, jotka väittävät, ettei suunniteltu toiminta aiheuta haittoja, ovat vastuussa sen todistamisesta. He ovat vastuussa myös mahdollisista ympäristövahingoista.
 - c) On varmistettava, että päätöksenteossa korostetaan ihmisten toimien kumulatiivisia, epäsuoria, kauaskantoisia ja maailmanlaajuisia seurauksia.
 - d) Kaikenlainen ympäristön saastuminen on estettävä eikä radioaktiivisten sekä muiden vaarallisten aineiden kerääntymistä ympäristöön tule sallia.
 - e) Sotilaallisten toimien aiheuttamat ympäristöhaitat on estettävä.

- 7. Meidän on omaksuttava sellaiset tuotanto-, kulutus- ja lisääntymismallit, joilla turvataan maapallon uusiutumiskyky, ihmisoikeudet ja yhteisöjen hyvinvointi.**
 - a) Vähentää, käyttää uudelleen ja kierrättää tuotannosta ja kulutuksesta tulevat materiaalit. On myös varmistettava, että jätteet pystytään sisällyttämään luonnon kiertokulkuun.
 - b) Energiaa on käytettävä säästävällisesti ja tehokkaasti. Uusiutuvien energianlähteiden, kuten aurinko- ja tuulivoiman, käyttöä on lisättävä.
 - c) Ympäristöystävällisen teknologian kehitystä, käyttöä ja oikeudenmukaista siirtoa edistettävä.
 - d) Tuotteiden ja palveluiden myyntihintoihin tulee lisätä niiden todelliset sosiaali- ja ympäristökustannukset. Kuluttajille on tehtävä helpoksi tunnistaa tuotteet, jotka täyttävät korkeimmat sosiaali- ja ympäristöstandardit.
 - e) Kaikille tulee taata terveydenhuoltopalvelut, jotka edistävät terveellistä ja vastuullista lisääntymistä.
 - f) Meidän on omaksuttava elämäntavat, jotka korostavat elämisen laatua ja materiaalien riittävyyttä.

8. Ekologiseen kestävyteen liittyvää tutkimusta, avointa tiedonkulkua ja tutkimustulosten laajamittaista soveltamista on edistettävä.

- a) Kestävyteen tähtäävää kansainvälistä tieteellistä ja teknillistä yhteistyötä on tuettava. Kehitysmaiden tarpeet tulee erityisesti ottaa huomioon.
- b) On tunnustettava perinnetiedon ja hengellisen viisauden merkitys ympäristönsuojelulle ja ihmisten hyvinvoinnille kaikissa kulttuureissa – ja vaalia tätä tietoa.
- c) Taata ihmisten terveydelle ja ympäristönsuojelulle tärkeän tiedon, mukaanlukien geneettinen informaatio, säilyminen julkisena.

III. SOSIAALINEN JA TALOUDELLINEN OIKEUDENMUKAISUUS

9. Poistaa köyhyys eettisenä, sosiaalisena ja ekologisena välttämättömyytenä.

- a) Kaikille on taattava oikeus juomakelpoiseen veteen, puhtaaseen ilmaan, riittävään ja turvalliseen ravintoon, saastumattomaan maaperään, suojaan ja jätehuoltoon tarvittavin kansallisin ja kansainvälisin resurssein.
- b) Voimavaraistaa jokainen ihminen sellaisella koulutuksella ja sellaisilla resursseilla, joilla voidaan turvata kestävä toimeentulo. Niille, jotka eivät pysty elättämään itseään, on taattava sosiaaliturva.
- c) On tunnistettava syrjityt, suojella haavoittuvaisia, auttaa kärsiviä ja lisätä heidän mahdollisuuksiaan kykyjensä kehittämiseen ja pyrkimystensä tavoittelemiseen.

10. Varmistaa, että talouspolitiikka ja taloudelliset instituutiot edistävät inhimillistä kehitystä tasa-arvoisesti ja kestävästi joka tasolla.

- a) Tasa-arvoista tulonjakoa on edistettävä niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla.
- b) Kehitysmaiden tiedollisia, taloudellisia, teknisiä ja sosiaalisia resursseja on lisättävä. Kehysmaat on myös vapautettava kansainvälisestä veloista.
- c) On varmistettava, että kaikki kaupakäynti tukee kestävästä resurssien käyttöä, ympäristönsuojelua ja edistyksellisiä työolosuhteita.
- d) Vaadittava yleisen hyvinvoinnin nimissä, että ylikansallisten yritysten ja kansainvälisten rahoituslaitosten toiminta on läpinäkyvää. Yritykset ja rahoituslaitokset ovat myös vastuussa toimenpiteidensä seurauksista.

11. Sukupuolinen tasa-arvo on välttämätöntä kestäväälle kehitykselle. Kaikille maailmassa on taattava mahdollisuus koulutukseen, terveydenhuoltoon ja taloudellisten mahdollisuuksien toteuttamiseen.

- a) Meidän tulee turvata naisten ja tyttöjen oikeudet ja kaikki heihin kohdistuva väkivalta on loputtava.
- b) Naisten aktiivista osallistumista talouden, politiikan, yhteiskunnan ja kulttuuriin kaikkiin osa-alueisiin täysivaltaisina kumppaneina, päätöksentekijöinä, johtajina ja edunsaajina on edistettävä.
- c) Perheiden asemaa on vahvistettava ja kaikkien perheenjäsenten turvallisuus ja rakastava hoito on taattava.

12. Jokaisen oikeutta luonnolliseen ja sosiaaliseen, ihmisarvoa, fyysistä ja henkistä hyvinvointia tukevaan elinympäristöön on ylläpidettävä muita osapuolia syrjimättä. Alkuperäiskansojen ja vähemmistöjen oikeuksiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

- a) Kaikki syrjintä rotuun, väriin, sukupuoleen, sukupuoliseen suuntautumiseen, uskontoon, kieleen, ja kansallisuuteen, etniseen tai sosiaaliseen taustaan katsomatta on poistettava.
- b) Meidän on tunnustettava alkuperäiskansojen oikeus omaan uskontoon, perimätietoon, maahin ja kestävien elinkeinomuotojen harjoittamiseen.
- c) Meidän tulee kunnioittaa ja tukea yhteisöjemme nuoria auttamalla heitä täyttämään tärkeän roolinsa kestävien yhteiskuntien rakentamisessa.
- d) Kulttuurillisesti ja hengellisesti tärkeitä paikkoja tulee suojella ja entisöidä.

IV. DEMOKRATIA, VÄKIVALLATTOMUUS JA RAUHA

13. Demokraattisten instituutioiden kaikkia tasoja tulee vahvistaa, samoin hallinnon läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta, kansalaisten osallistumista päätöksentekoon sekä oikeuksien toteutumista.

- a) Jokaisen oikeutta saada selkeää ja ajankohtaista tietoa ympäristöasioista ja kaikista kehityssuunnitelmista ja -toimista, jotka voivat koskea heitä, tai joista he ovat kiinnostuneita, on vaalittava.
- b) Paikallista, alueellista ja globaalia kansalaisyhteisöä on tuettava ja on edistettävä kaikkien kiinnostuneiden ihmisten ja organisaatioiden merkityksellistä osallistumista päätöksentekoon.
- c) Suojella mielipiteen ja sanan vapautta ja oikeutta rauhanomaiseen kokoontumiseen ja yhdistymiseen.
- d) Aloittaa tehokas ja vaikuttava pääsy hallinnollisiin ja itsenäisiin juridisiin proseduureihin, mukaanlukien parannuskeinot ja vahingonkorvaukset ympäristövahinkoihin ja näiden vahinkojen uhkaan.
- e) Poistaa korruptio kaikissa julkisissa ja yksityisissä instituutioissa.
- f) Vahvistaa paikallisia yhteisöjä, antaa heille mahdollisuus osallistua ympäristöstään hoitoon ja langettaa ympäristövastuu niille hallituksen sektoreille, jotka parhaiten pystyvät sen tehokkaimmin hoitamaan.

14. Kaikkeen opetukseen on sisällytettävä kestävä elämäntavan tiedot, arvot ja taidot.

- a) Tarjota kaikille, erityisesti lapsille ja nuorille mahdollisuuksia oppia näitä tietoja, arvoja ja taitoja – ja siten saada heidät aktiivisesti edistämään kestävä kehitystä.
- b) Edistää taiteen, humanististen alojen ja tieteiden osuutta kestävä kehityksen opetuksessa.
- c) Vahvistaa joukkoviestinten roolia ekologisten ja sosiaalisten haasteiden esille tuomisessa.
- d) Tunnustaa moraalisen ja hengellisen kasvatuksen merkitys kestävä elämäntavan luomisessa.

15. Kaikkia eläviä olentoja tulee kohdella kunnioituksella ja hienovaraisesti.

- a) Estää eläimiin kohdistuva väkivalta ja suojella eläimiä kärsimykseltä.
- b) Suojella villieläimiä sellaisilta metsästys-, pyydystys- ja kalastustavoilta, jotka aiheuttavat äärimmäistä, jatkuvaa tai estettävissä olevaa kärsimystä.
- c) Estää tai eliminoida kaikkien mahdollisuuksien mukaan niiden eläin- ja kasvilajien ottaminen tai tuhoaminen, joihin pyydystäminen tai keräily ei kohdistu.

16. Meidän on edistettävä kulttuurienvälistä ymmärrystä, väkivallattomuutta ja rauhaa.

- a) Kaikkien ihmisten ja kansojen välistä ymmärrystä, solidaarisuutta ja yhteistyötä pitää rohkaista ja tukea.
- b) On otettava käyttöön toimintamalleja, joiden avulla voimme estää väkivaltaiset konfliktit. Kannustaa yhteistyötä ympäristökonfliktien ja muiden kiistojen ratkaisemisessa ja selvittämisessä.
- c) Kansalliset turvajärjestelmät tulee demilitarisoida vain puolustusta varten ja sotilaallisia voimavaroja tulee käyttää rauhanomaisiin tarkoituksiin, kuten ympäristötuhojen korjaamiseen.
- d) Ydinaseet, biologiset ja myrkylliset aseet sekä muut joukkotuhoaseet tulee hävittää.
- e) Meidän on varmistettava, että ilmakehän ja ulkoavaruuden käyttö tukee ympäristön suojelua ja rauhaa.
- f) On tunnustettava, että rauha syntyy terveestä suhteesta itseen, muihin kanssaihmiisiin, toisiin kulttuureihin, maapalloon ja siihen laajempaan kokonaisuuteen, jonka osia kaikki olemme.

T ÄSTÄ ETEENPÄIN

Ensimmäistä kertaa historiamme aikana yhteinen kohtalomme kutsuu meitä yhteen etsimään uutta alkua. Tämä uusi alku on ne lupaukset, jotka *Earth Charterin* periaatteet meille antaa. Jotta voimme täyttää nämä lupaukset, meidän täytyy sitoutua *Earth Charterin* arvoihin ja päämääriin, ja edistää niitä.

Tämä vaatii muutosta niin mielissämme kuin sydämissämme. Tähän kaikkeen tarvitaan globaalia vastuuta ja ymmärrystä siitä, että olemme tässä kaikki yhdessä. Meidän tulee neuvokkaasti kehittää ja soveltaa visiota kestävästä kehityksestä elämäntavasta niin paikallisella kuin kansallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisellakin tasolla. Maailman kulttuurien moninaisuus on kallisarvoista ja eri kulttuurit löytävät oman tapansa toteuttaa tätä visiota.

Meidän tulee syventää ja laajentaa sitä globaalia dialogia, joka on luonut meille *Earth Charterin*, sillä meillä on vielä paljon opittavaa meneillään olevasta yhteisestä totuuden ja viisauden etsinnästä.

Elämässä usein tärkeiden arvojen välillä on jännitteitä. Tämä voi merkitä vaikeita valintoja. Meidän on kuitenkin löydettävä keinot, joilla voimme sovittaa yhteen moninaisuuden ja yhtenäisyyden, vapauden ja yhteisen edun, lyhyen aikavälin tavoitteet ja pitkän tähtäimen päämäärät. Jokaisella yksilöllä, perheellä, yrityksellä ja yhteisöllä on ratkaiseva rooli tässä muutoksessa. Myös taiteet, tieteet, uskonnot, koululaitos, media, yritykset, kansalaisjärjestöt ja hallitukset kutsutaan mukaan luovaan johtajuuteen. Hallitusten, kansalaisyhteiskunnan ja yritysmaailman yhteistyö on välttämätöntä tehokkaan hallinnon luomiseksi.

Jotta voimme luoda kestävästä maailmanlaajuisesta yhteisöstä, kaikkien kansojen tulee uudelleen vahvistaa sitoutuneisuutensa Yhdistyneisiin Kansakuntiin, täyttää solmimiensa kansainvälisten sopimusten velvoitteet ja tukea *Earth Charterin* periaatteiden toimeenpanoa ratifioimalla kansainvälisesti sitova sopimus ympäristöstä ja kehityksestä.

Muistettakoon aikakautemme elämän kunnioittamisen uudesta heräämisestä, määrätietoisuudesta kestävästä kehityksestä saavuttamiseksi, oikeuden ja rauhan puolustamisen tehostamisesta ja elämän ylistämisestä.

Liite B: Keskeisiä käsitteitä

Kestävä kehitys: kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken väestön tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa (*lähde: Yhteinen tulevaisuutemme, 1987*).

Kestävä elämäntapa: kannattaa sellaista teknologiaa, taloudellista yhteistyötä ja ihmisen omaa neuvokkuutta, joiden kautta ihmiskunta ja ympäristö voivat elää sovussa; tietoinen valinta, jonka tunnuspiirteitä ovat vastuullisuus, itseluottamus ja palvelualttius; merkitsee myös sen tunnustamista, että nyky-yhteiskunnan taloudelliset ja ympäristövalinnat ovat sidoksissa tulevien sukupolvien tarpeisiin.

YK:n kestävä kehitystä edistävän koulutuksen vuosikymmen (2005–2014): hanke, jonka tavoitteena on toteuttaa kestävä kehitystä edistävää koulutusta ympäri maailman ja nostaa kestävä kehityksen periaatteet osaksi erilaisia oppimistilanteita; YK:n yleiskokous päätti hankkeen aloittamisesta joulukuussa 2002, ja sen pääorganisaattoriksi valittiin YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO.

Kestävää kehitystä edistävä koulutus: pyrkii takaamaan ikään katsomatta kaikille ihmisille mahdollisuuden turvata kestävä tulevaisuus kehittämällä kestävä kehitystä tukevia tietoja, taitoja, näkökulmia ja arvoja.

Arvot: lähtökohdat, joista käsin ihminen tekee valintoja; arvoja (kuten oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja kunnioitus) muokkaavat kulttuuri, perhe, uskonto ja aika.

Periaatteet: erilaiset käyttäytymisnormit, jotka perustuvat arvoihin; periaatteista ja arvoista puhutaan usein samassa yhteydessä ja niitä voidaan käyttää miltei synonyymeina.

The Earth Charter, Kestävän kehityksen peruskirja: oikeudenmukaisen, kestävä ja rauhanomaisen yhteiskunnan rakentamisen peruseriaatteet linjaava julistus, jonka tavoitteena on synnyttää kaikissa kansoissa uudenlainen keskinäisen riippuvuuden ja jaetun vastuun kokemus; julistus on toivon viesti ja kutsu osallistua maailmanlaajuiseen yhteistyöhön historian ratkaisevassa murrosvaiheessa.

Tämä sanasto on koottu seuraavien verkkosivujen ja painettujen lähteiden pohjalta: UNESCO, Ways of Wisdom, Earth Charter -käsikirja sekä Costa Ricaa varten kehitetty Kestävän kehityksen peruskirjan koulutusmateriaali.

Liite C: Usein kysytyjä kysymyksiä

Miten voin osallistua YK:n kestävää kehitystä tukevan koulutuksen vuosikymmen - hankkeeseen?

Kestävän kehityksen peruskirja on yksi UNESCO:n tärkeitä koulutusvälineitä vuonna 2005 alkaneessa vuosikymmen-hankkeessa. Kestävää kehitystä edistävän koulutuksen tukeminen ja kehittäminen on kaikkien YK:n jäsenmaiden vastuulla, mutta useimmilta jäsenmailta puuttuu yhä siihen tarkoitukseen laadittu koulutusohjelma. Tämän opaskirjan tarkoituksena on tutustuttaa opettajat kestävää kehitystä edistävän koulutuksen periaatteisiin sekä toimia virikkeenä opettajankoulutusmateriaalin laajentamiseen kestävän kehityksen alueelle. Opetusministeriötä ja Suomen UNESCO-toimikuntaa tulisi painostaa laatimaan perusteellinen ja suomalaiseen koulutusjärjestelmään sovitettu versio tästä oppaasta. Oppaan ohessa tulisi tarjota myös kestävää kehitystä edistävän koulutuksen toteuttamista tukevaa täydennyskoulutusta.

Miten voin saada yhteyden muihin Kestävän kehityksen peruskirjan -opettajiin?

Earth Charterin International sihteeristö ylläpitää epävirallista Kestävän kehityksen peruskirjan -opettajien verkostoa, jonka tärkeimpänä tehtävänä on kehittää Kestävän kehityksen peruskirjan tavoitteita ja arvoja toteuttavaa toimintaa. Verkoston jäsenet pitävät yhteyttä sähköpostitse. Jos haluat liittyä verkostoon, lähetä sähköpostia osoitteeseen info@earthcharter.org.

Miten voin tukea Kestävän kehityksen peruskirjan toimintaa käytännössä?

Yksi tapa on jakaa käytännön kokemuksia Kestävän kehityksen peruskirjan -opaskirjan hyödyntämisestä opetuksessa: jos olet jo käyttänyt opasta työssäsi, voit jakaa tietosi ja kokemuksesi Earth Charter Internationalin sihteeristön kanssa. Sen voit tehdä lähettämällä meille kuvauksen siitä, millä tavoin olet hyödyntänyt opasta (voit liittää mukaan esimerkiksi opetusohjelman ja selostuksen oppimistehtävistä ja oheislukemistosta). Toivomme mahdollisimman tarkkoja tietoja erityisesti seuraavista osa-alueista:

1. mikä on oppimistehtävän tavoiteltu tulos
2. mitä harjoituksia oppilailla on teetetty
3. millä tavoin Kestävän kehityksen peruskirjan -opasta on oppimistehtävässä käytetty

Voit lähettää tiedot sähköpostitse osoitteeseen info@earthcharter.org.

Toimiiko Kestävän kehityksen peruskirja ensisijaisesti ympäristön puolesta?

Kestävän kehityksen peruskirja painottaa erityisesti niitä haasteita, joita ympäristönsuojelu asettaa, mutta sen kattavan eettisen vision mukaan ympäristönsuojelu, ihmisoikeudet, rauha sekä oikeudenmukainen inhimillinen kehitys ovat kaikki sidoksissa toisiinsa ja toisistaan riippuvaisia. Kestävän kehityksen peruskirja tarjoaa uudenlaiset puitteet näiden kysymysten pohtimiselle: se antaa tuoreen ja entistä laajemman käsityksen siitä, mitä kestävä yhteisö ja kestävä kehitys merkitsevät.

Mistä Kestävän kehityksen peruskirja on saanut alkunsa?

Vuonna 1987 YK:n ympäristön ja kehityksen maailmankomissio esitti tarpeen laatia uudenlainen peruskirja, johon koottaisiin kestävän kehityksen perusperiaatteet. Tällaisen peruskirjan luonnostelu oli yksi YK:n Rion ympäristö- ja kehityskonferenssin kesken jääneistä tehtävistä. Vuonna 1994 Rion konferenssin pääsihteerin ja Earth Council -ympäristöjärjestön puheenjohtajan Maurice Strongin sekä Green Cross International -ympäristöjärjestön puheenjohtajan Mihail Gorbatšovin tekivät Alankomaiden hallituksen tukemana uuden aloitteen peruskirjan laatimisesta. Aloitteen seurauksena vuonna 1997 muodostettiin sekä Earth Charter -komissio että -sihteeristö valvomaan ja hoitamaan projektia.

Mihin Kestävän kehityksen peruskirjan arvot perustuvat?

Kestävän kehityksen peruskirjan oman kehittämissuunnitelman lisäksi arvot ja ajatukset ammentavat monista lähteistä: nykytieteestä, kansainvälisestä laista, maailmanuskontojen viisaudesta ja filosofisesta perinteestä sekä käytännön tiedosta siitä, miten rakennetaan kestäviä yhteisöjä. Tärkeä merkitys on myös seitsemän 1990-luvulla järjestetyn YK:n huippukokouksen raporteilla, yleismaailmallisilla eettisillä liikkeillä, lukuisilla valtioista riippumattomilla julistuksilla sekä menneiden kolmen vuosikymmenen aikana solmituilla kansojen välisillä sopimuksilla.

Mikä on kansainvälisen Earth Charter -kansalaisliikkeen missio?

Earth Charter julkistettiin virallisesti Haagin Rauhan palatsissa 29. kesäkuuta vuonna 2000. Liikkeen perimmäinen tarkoitus on luoda tukeva, eettinen perusta kehittyvän globaalin yhteiskunnan pohjaksi ja auttaa rakentamaan maailmaa, jonka kehitys perustuu ympäristön, ihmisoikeuksien, taloudellisten oikeuksien sekä rauhankulttuurin kunnioitukselle.

Mitkä ovat Earth Charter -kansalaisliikkeen päämäärät?

- Edistää Kestävän kehityksen peruskirjan levittämistä ja toteutumista kansalaisyhteiskunnassa, liike-elämässä ja valtionhallinnossa,
- rohkaista ja tukea Kestävän kehityksen peruskirjan käyttöä opetuksessa,
- pyrkiä saamaan Kestävän kehityksen peruskirjan YK:n kannatus.

Viitteet

ⁱ Earth Charter -kansalaisliikkeen kansainvälinen sihteeristö sijaitsee YK mandaatin alla toimivalla University for Peacen kampuksella San Josessa, Costa Ricassa. Sihteeristön tehtävänä on edesauttaa yhteistyötä kansalaisliikkeen perustarkoituksen ja tavoitteiden toteuttamiseksi. Sihteeristön pyörittämä yhteistyöverkosto toimii Earth Charter -kansalaisliikkeen levittämisessä ja edistämässä muun muassa tukemalla Kestävän kehityksen peruskirjan käyttöä opetuksessa. Sihteeristö pyrkii myös saamaan kansalaisliikkeelle poliittista tukea, jotta liikettä voitaisiin hyödyntää globaalissa hallinnossa. Lisäksi sihteeristö ylläpitää kolmikielisiä Earth Charter verkkosivuja, julkaisee kuukausittaisia uutiskirjettä, tiedottaa kansalaisliikkeen toiminnasta sekä järjestää kansainvälisiä tapahtumia.

ⁱⁱ Tämä online-keskustelufoorumi järjestettiin joulukuussa 2003, ja sen tuloksista raportoitiin Synthesis II -julkaisussa.

ⁱⁱⁱ Ensimmäisen koulutusta käsittelevän online foorumin anti on luettavissa Synthesis Report -julkaisussa osoitteessa <http://www.earthcharterinaction.org/invent/details.php?id=283> .

^{iv} Tienvarsimainos Johannesburgissa Kestävän kehityksen huippukokouksen aikana vuonna 2002.

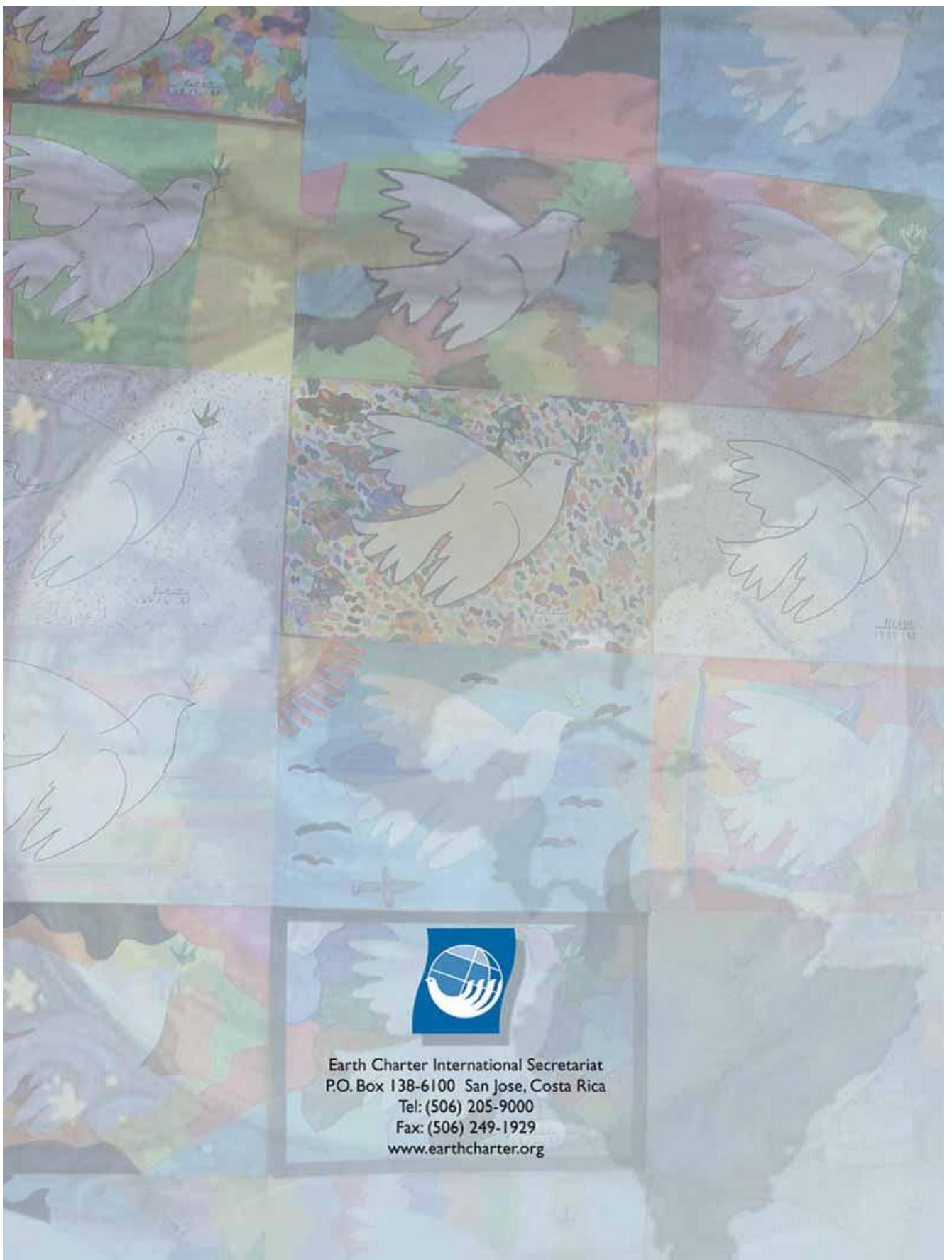
^v Suora lainaus Earth Charterin Internationalin sihteeristön vuonna 2000 julkaisemasta Earth Charter -kansalaisliikkeen käsikirjasta.

^{vi} Pohjana käytetty ensimmäisen, elo-syyskuussa 2001 järjestetyn koulutusta käsittelevän online foorumin yhteenveto ("Synthesis").

^{vii} Sovitus australialaisen Queensland Earth Charter –komitean jäsenten Alison Steelin ja Louise Erbacherin ensimmäisestä julkaisusta *4 Principles of the Earth Charter* yhteistyössä St. Anthony'n ala-asteen oppilaiden kanssa. Englannin kielinen versio:
<http://www.earthcharterinaction.org/invent/details.php?id=693>

^{viii} McKeown, Rosalyn. 2002. Education for Sustainable Development Toolkit
<http://www.esdtoolkit.org/>

^{ix} Tuntisuunnitelman malli on laajennus *Curriculum Stimulus Materials* -aineistosta, jonka on tuottanut Earth Charter Education Advisory -komitean puheenjohtaja Dr. Brendan Mackey Australian National Univerisitystä.

Earth Charter International Secretariat
P.O. Box 138-6100 San Jose, Costa Rica
Tel: (506) 205-9000
Fax: (506) 249-1929
www.earthcharter.org